VIENYBĖ

Tel.: EVergreen 7-7840

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY
ESTABLISHED 1886

SENI[illegible] LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
The OL[illegible] THUANIAN NEWSPAPER
193 [illegible]reet, Brooklyn, New York

XLIX METAI. 41 Nr. Published by the LITHUANIAN PRESS CORPORATION Penktadienis, GEGUŽĖS (MAY) 24, 1935, Brooklyn, N. Y. Entered As Second Class Matter October 23, 1907, At the Post Office At Brooklyn, N. Y. Under the Act of March 3rd, 1879 KAINA 5c.

MAY 25 1936

New York Public Library 470 Fifth Ave

DABAR

Roosevelto veto "Gross-Deutschland" Kvailumo "penkmetis" Vyduno skundas

JUOZAS TYSLIAVA

Dar pirmas toks atsitikimas, kad Jungtinių Valstybių prezidentas, pats atėjęs į kongresą, pareikštų savo veto, arba sulaikytų įstatymą. Bet, iš kitos pusės, Patmano pasiulymas duoti buvusiojo karo dalyviams tokią didelę sumą pinigų, tuo tarpu, kai Rooseveltas paskyrė keturis bilijonus dolerių visiems bedarbiams, vistiek, ar jie — buvę kareiviai ar darbininkai — nesąmoningas.

Republikonų partijos vadai sako, kad dabar, kai kongresas atmetė prezidento veto, tai Roosevelto diktaturai atėjusi "pradžia galo."

Kaip visados, taip ir šį sykį, žmonės labai mėgsta kalbėti apie pradžią ir pabaigą. Niekas nenori kalbėti apie vidurį.

Dar prieš karą Vokietijoje buvo išleista knyga, pavadinta "Gross-Deutschland," kuri įdomi savo ypatingomis vokiškomis mintimis. Toje knygoje sakoma:

"Vokiečių tauta visados teisi dėl to, kad ji yra vokiečių tauta ir kad ji turi 87 milijonus žmonių."

Žinoma, toks pasakymas lygus absurdui. Chinai taip pat gali sakyti, kad jie visados "teisus," nes jie taip pat chinai ir, be to, jų — penki šimtai milijonų.

Bet toje knygoje kalbama dar ir apie vokiečių imperiją, kurios plotas apimtų vieno milijono 148 tukstančių kvadratinių kilometrų. Tai vokiečių imperijai "priklauso" visa Lietuva, Austrija, Čekoslovakija, Belgija, Olandija, beveik visa Prancuzija... Be to, Vokietija uždeda protektoriatą Turkijai, Mesopotamijai, Palestinai, Arabijai, kartu su Anglija pasidalina Prancuzijos ir Portugalijos kolonijomis...

Bet jeigu jus manysite, kad jau "viskas pasidalinta," tai labai apsiriksite. Vokietija "uždeda savo protektoriatą" beveik visoms Pietų Amerikos valstybėms, išskyrus Meksiką, Nicaragua, San Salvador ir Venezuelą, kurias ji "atiduoda" Jungtinėms Valstybėms.

Nors šita knyga išėjusi 1911 metais ir jos autorius sako, kad tai — "vokiečių tautos tikslas dvidešimtame amžiuje," vis dėlto sunku tikėti, kad 87 milijonų vokiečių tauta, išskyrus galbut knygos autorių ir vieną kitą nacį, pasirinktų dvidešimtąjį amžių, kaip savo sukvailėjimo "penkmetį."

Dabar paklausykite, kaip skundžiasi žinomas musų rašytojas Vydunas, kuris gyvena Tilžėje ir kurį vietos vokiečiai visaip uja. Jis rašo:

"Mano namų savininkas nebeduoda man nuo rudens gyventi jo troboje. Viena namų statymo bendrovė, kurios narys esu buvęs beveik trisdešimts metų, išstumė mane iš savo eilės, ir nebeturiu teisės užimti butą bendrovės trobose.

Pagaliau visi, net vokiečiai, kurie palaiko kokius santykius su manim, įtariami esą vokiškumui kenksmingi, tarsi butų iš manęs užkrečiami limpančia liga.

O ką aš bučiau bloga padaręs. Man tik tiek ir težino prikišti, kaip kad aš rupinuosi lietuviškumo išlaikymu ir ugdymu!"

Tuo tarpu, kai Kaune ir visoje Lietuvoje vokiečiai keroja, kaip piktžolės, tai musų žmones Tilžėje vokiečiai drabsto purvais. Tai vis tos "žmoniškumo teisės," apie kurias kalba ponas Hitleris.

PREZ. ROOSEVELTO 'PAŠALPINĖS ALGOS' SUKĖLĖ DIDELIO TRIUKŠMO

MAŽIAUSIA ALGA $19 SAVAITEI

Darbo unijos protestuoja ir ragina darbininkus nedirbti už tokias mažas algas, kitur net grasoma streikais

WASHINGTON. — Gegužės 20 d. vakare Jungtinių Valstybių vyriausybė paskelbė kokias algas mokės darbininkams, samdomiems prie valdžios viešųjų darbų. Pagal paskelbtą įstatymą algos skiriamos pagal rajonus. Paprastiems darbininkams pietinėse valstybėse minimalė alga $19 mėnesiui, o specialistams — $9 savaitei. Kai kur algos bus $19 savaitei. Dideliuose pramonės centruose ir didmiesčiuose aukščiausia alga $21.-60 savaitei.

Kaip žinoma, kongresas paskyrė $4,880,000,000 sumą pašalpos reikalams; $880,000,-000 skirti tiesioginei pašalpai, o $2,666,000,000 — viešųjų darbų darbininkų algoms.

Naujoji viešųjų darbų algų skalė yra tik 20 nuošimčių didesnė, negu iki šiol duodamoji paprastoji nedarbo pašalpa ir dėl to, kai kurių Amerikos politikierių ir ekonomistų nuomone išleidžiami beveik penki bilijonai dolerių iš viso padidins Amerikos visuomenės perkamąją galią tik apie pusantro bilijono dolerių sumai. Jie nurodo, kad to maža, kad valdžios skiriamos viešųjų darbų darbininkų algos yra nepakenčiamai mažos ir nepriimtinos.

Įvairios darbo unijos ragina darbininkus neiti dirbti prie valdžios viešųjų darbų už tokias mažas algas. Kai kurie darbininkų vadai pranašauja net protesto streikus visose valstybėse. Darbo ir žmoniškumo organizacijos Amerikoje jau pradėjo griežtas kampanijas prieš valdžios paskelbtas algų skales ir reikalauja butinai jas pakeisti.

Prezidentas Roosevelt as ir ministerių kabinetas kol kas protestų ir išmėtinėjimo nepaiso.

FORDAS PADIDINO SAVO DARBININKAMS ALGAS

DETROIT. — Ford Motor Company nutarė tuojau įvesti naują darbininkams už darbą atlyginimą. Netrukus pradės mokėti visiems darbininkams $1 dienai daugiau, negu iki šiol. Vadinasi, Fordas grįžta prie senosios priešdepresinių laikų algų normos — $6 dienai minimalės algos. Naujas algų sunormavimas paliečia ne tik Detroito dirbtuvių darbininkus, bet ir visas dirbtuves Jungtinėse Valstybėse.

KARO VETERANŲ BONŲ REIKALAS DAR NEBAIGTAS

WASHINGTON. — Gegužės 22 d. prezidentas Roosevelt as specialėje kongreso sesijoje senatui ir atstovų rumams paskelbė savo veto karo veteranų bonų išmokėjimo reikalu. Rooseveltas nurodė, kad valstybei kovojant su nedarbu negalima vienai ar kitai žmonių grupei duoti privilegijų, o išmokėjimas bonų dabar butų pataikavimas veteranams. Be to, jei šiuo metu valstybė išmokėtų veteranų bonus, gali sudaryti rimto pavojaus USA kreditui.

Nežiurint prezidento griežtos ir įtikinančios kalbos, kuri tęsėsi apie porą valandų, atstovų rumai vėliau tą pačią dieną 322 balsais prieš 98 balsavo už išmokėjimą veteranams bonų dabar. Dar beliko senatui tarti savo žodį. Prezidentas senate turįs 36 šalininkus ir tų, girdi, užtenka prezidento veto užtvirtinti.

NACIAI NUTEISĖ VIENUOLES KALĖTI

BERLIN. — Naciai teisė ir nubaudė dvi vienuoles už tai, kad jos kontrabandos budu gabeno iš Vokietijos į Belgiją Vokietijos pinigus. Vieną vienuolę nuteisė penkis metus kalėti ir sumokėti 121,000 markių pabaudos, kitą — sumokėti 1,000 markių pabaudos ir šv. Augustino vienuolynas baudžiamas 190,000 markių pabauda.

SUSTABDĖ LAIKRAŠTĮ, KAD NEPAGERBĖ PILSUDSKIO

VARŠUVA. — Lenkijos pilsudskininkai apskundė Lenkijos vyriausybei Varšuvos dienraštį Gazeta Warszawska už tai, kad tas laikraštis kovojo prieš Pilsudskį ir jam mirus jo nepagerbė. Taip pat sustabdyti kai kurie kiti Lenkijos laikraščiai dėl to, kad žinią apie Pilsudskio mirtį paskaitė antraeile žinia. Vienas laikraštis uždarytas vien dėl to, kad ant pirmo puslapio, šalia žinios apie diktatoriaus mirtį, įdėjo šypsančio Prancuzijos ministerio Laval atvaizdą. Esą, tai buvo aiškus mirusio Pilsudskio pašiepimas.

KAUNAS DAUG MODERNIŠKESNIS UŽ RYGĄ

RYGA. — Viešėjęs Kaune Rygos miesto galva Celminš labai gražiai atsiliepė latvių spaudai apie Kauno pažangą. Kauno centras jam padaręs didelio įspudžio. Celminš pareiškė nusistebėjimą lietuvių energija, kuri iš nieko padarė gražų miestą. Kauno visiškai negalima pažinti. Jis virto daug moderniškesnis už Rygą.

Kaune su burmistru Merkiu apsvarstytas klausimas dėl ryšių praplėtimo. Artimiausiu laiku į Kauną atvyks Rygos viceburmistras Kacens apžiurėti Kauno miesto įmones ir įrengimus.

ALTASS TELEGRAMA VIENYBEI

NEW YORK, geg. 22 d. — ALTASS telegrama Vienybei praneša, kad šiomis dienomis galutinai pasisekė gauti visų valstybių diplomatiniai leidimai lakunui Feliksui Vaitkui su Lituanica II skristi iš New Yorko į Kauną. Paskutinis leidimas gautas iš Newfoundland. Ta pačia proga pranešama, kad Jungtinių Valstybių valdžia taip pat davė reikalingą autorizaciją skristi į Lietuvą kaip kvalifikuotam lakunui, kvalifikuotu lėktuvu.

Tos pačios ALTASS žiniomis, lakunas Vaitkus bus New Yorke gegužės 23 d.; šeštadienį, geg. 25 d. — New Jersey; sekmadienį, geg. 26 d. — Philadelphijoje, o gegužės 30 d. — Brooklyne ir Newarke.

PRANCUZAI SIULO LIETUVAI PRAPLĖSTI PREKYBOS SANTYKIUS

PARIS. — Prancuzija pasiulė Lietuvai praplėsti prekybos santykius ta prasme, kad Lietuvos Prancuzijos sutartis apimtų ir Prancuzijos kolonijas, o taip pat Prancuzijos protektorijate esančius kraštus.

Ta sutartimi Lietuva galės savo prekes parduoti tolimose Prancuzijos kolonijose.

MUSSOLINI DOMISI LIETUVOS JAUNIMU

ROMA. — Romoje įvykusio tarptautinio studentų konferencijos vykdomojo komiteto posėdžiuose Lietuvos studentus atstovavo stud. Blynas. Studentus audiencijoje priėmė Mussolini, kuris šiaip pareiškė Lietuvos studentų atstovui: "Pasakykite Lietuvos jaunimui, kad aš atidžiai seku Lietuvą ir jos jaunimą!"

SVARSTO KITATAUČIŲ RADIKALŲ DEPORTACIJOS REIKALĄ

WASHINGTON. — Speciališkas kongreso komitetas sutvarkyti įstatymo sumanymą kitataučiams radikalams deportuoti skelbia, kad šiomis dienomis savo darbą baigia. Komitetas užgyrė sumanymą deportuoti ne tik komunistus, kurie siekia Amerikoje panaikinti demokratinę valdžios formą, bet ir fašistus ir nacius, kurie siekia diktaturų ir kitų Amerikoje nepageidaujamų valdžios reformų.

Komitetas dabar svarsto klausimą atimti iš darbo ministerio teisę spręsti, kas turi buti deportuojamas, o kas ne.

SUMOKĖJO 6 MIL. DOL. DAUGIAU MOKESČIŲ

ALBANY, N. Y. — Šiais metais New Yorko valstybės gyventojai sumokėjo $51,000,-263 mokesčiais nuo pajamų arba šešis milijonus dolerių daugiau, negu pereitais metais. Valstybės mokesčių departamento pranešimu, New Yorko valstybė šiais metais sumokėjo daugiau mokesčių, negu bet kuriais metais nuo 1930 metų.

Mokesčių nuo pajamų padidėjimas, sako, rodo, kad žmonės pradeda uždirbti daugiau pinigų.

Rygoje rengiamas estų latvių lietuvių kongresas

RYGA. — Estų, latvių ir lietuvių bendradarbiavimo biuras drauge su latvių lietuvių vienybę Rygoje ir su latvių estų draugija Rygoje birželio 29 ir 30 d. d. Rygoje rengia estų, latvių ir lietuvių kongresą. Numatoma, kad kongrese kiekvienai šaliai bus skiriama 3 kalbėtojai referantais. Jie skaitys savo gimtąja kalba.

PILSUDSKIS PALIKĘS LENKIJAI DU 'ARŠIUS PRIEŠUS,' SAKO DAY

VARŠUVA. — Chicago Tribune korespondentas Donald Day rašydamas apie šiandieninę Lenkiją ir neseniai mirusio Pilsudskio ambicijas, pažymi, kad maršalas Pilsudskis mirė dalinai atsiekęs savo tikslo, bet palikęs Lenkijai du aršius priešus: Lietuvą ir Ukrainą. Pilsudskis norėjo prijungti prie Lenkijos visą Ukrainą ir su Lietuva sudaryti uniją. Jo žygis į Ukrainą 1920 m. nedavė pageidaujamų rezultatų — nepasisekė Ukrainą padaryti Lenkijos dalimi, o prijungus prie Lenkijos Galiciją Lenkija užsitraukė ukrainiečių neapykantą ir kerštą. Nepasisekus sudaryti su Lietuva uniją Pilsudskis, Želigowskio pagelba, pagrobė Vilnių. Anot korespondento, Lenkija tada lengvai butų paėmusi visą Lietuvą, bet Pilsudskis jau tada bijojęs, kad Lietuvos prijungimas Lenkijai duotų dar apie dviejų milijonų mažumą. Pilsudskis bijojęs, kad mažumoms įsivyravus, Lenkija butų pasidarius mažumų kraštas, o ne lenkų kraštas. Esą, tiesioginė Pilsudskio politikos išdava yra du aršus Lenkijos priešai — Lietuva ir Ukraina, kurios neabejoja, kad bus karas ir faktinai jo laukia, nes Lietuva tikisi atsiimti Vilnių, o ukrainiečiai — gauti savo nepriklausomybę.

Lietuvai nuo 1926 metų mažumos nesudaro jokios problemos, esą kokias teises turėtų Vilniaus mažumos, galima spręsti iš Lietuvos pasielgimo su Klaipėdos mažumomis. Lietuva, pasak Donald Day, valdo griežtai.

Ta pačia proga korespondentas primena, kad Lietuvos Lenkijos unijos laikotarpiu Lietuva davė Lenkijai beveik visus žymesniuosius didžiunus.

Pilsudskiui mirus, apsupta priešų Lenkija žiuri į ateitį su didele baime ir netikrove. Nuo 1926 m. gegužės mėnesio Pilsudskis valdė Lenkiją diktatoriškai, suvaldė kovojančias tarpusavy politines grupes ir išgelbėjo Lenkiją iš chaoso ir bankruto. Dabar jo vietą užima prezidentas Moscickis, bet abejojama ar jis bus užtektinai stiprus ir kvalifikuotas buti Pilsudskio įpėdiniu. Varšuvoje visuomenė, visa Lenkijos visuomenė labai abejoja.

HITLERIS SAKO, LIETUVA NESISKAITANTI SU ŽMONIŠKUMO TEISĖMIS

LIETUVIŠKO DOVYDO KOVA SU VOKIŠKU GALIJOTU

PARIS. — Prancuzų žurnalas **Miroir du Monde** savo šių metų balandžio 13 d. numeryje įdėjo ilgą, iliustruotą Neumanno, Sasso ir kt. bylos nuotraukomis, straipsnį, pavadintą "Ar Vokietija rengia naują plebiscitą?" — kuriame išsiamiai rašo apie lietuvių vokiečių santykius, apie Vokietijos varomą prieš Lietuvą nedraugišką propagandą ir apie neseniai Kaune įvykusią Neumanno, Sasso ir kt. bylą.

Tarp kita ko, straipsnio autorius rašo: **"Mažoji Baltijos valstybėlė pradėjo kovą su Vokietijos Galijotu, nes apie bent dalinį savo teritorijos perleidimą Vokietijai ji nenori nieko girdėti."**

Savo straipsnį autorius baigia šiais žodžiais: "Lietuvių vokiečių santykiai yra įtempti, labai įtempti. Bet kaip tik savo užsienių politikos klausimuose Europa neseniai turėjo nemažų siurprizų.

Taigi, ir lietuvių vokiečių santykiuose staiga gali pasirodyti atslugimas, po kurio gali sekti palengvėjimas, kuris yra pageidautinas ne tik dėl abiejų suinteresuotų valstybių interesų, bet ir visos Europos labui, nes Europai butų didelės naudos. jei išsisklaidytų tie debesys, kurie savyje slepia rimtų grasinimų taikai."

DIDŽ. BRITANIJOS ATSAKYMAS VOKIETIJAI

LONDON. — Didžioji Britanija atsakydama į Hitlerio pasakytą kalbą Reichstage šiomis dienomis paskelbė, kad nežiurint Hitlerio užtikrinimo, kad Vokietija pageidaujanti taikos, Britanija jaučia reikalo žymiai daugiau sustiprinti savo krašto apsaugą. Dėl to, iki 1937 m. kovo 31 d. britai nusistatę padidinti savo karo aviaciją 1,500 naujais karo lėktuvais. Be to, bus paruošta 2,500 naujų karo lakunų ir asignuota daugiau pinigų statyti karo lėktuvų jurų ir karo bazių apsaugai.

Britai patenkinti Vokietijos noru dėtis prie Aviacijos Locarno.

AMERIKIEČIAI BLOGI NACIAI

BERLIN. — Munichė šiomis dienomis iš nacių partijos pašalintas vokietis Hans Ludwig Bemelman, USA pilietis, kuris kalbėdamas apie Vokietijos propagandos ministerį Goebellsą pareiškė, kad tai esąs tik "vėjo maišas." Už tokį Goebellso pravardžiavimą Bemelman nubaustas pinigine pabauda.

Lietuvoje nori suorganizuoti fabriką vatai gaminti iš linų

KAUNAS. — Inž. Sirutavičius daro pastangų Lietuvoje suorganizuoti fabriką vatai gaminti iš linų. Pirmųjų bandymų pagaminti pavyzdžiai daro gerą įspudį.

ĮVEDA PRIVERSTINĄ KARO TARNYBĄ

Reichas nesitaikys su Lietuva iki signatarai privers Lietuvą respektuoti "primityviškiausias žmoniškumo teises"

BERLIN. — Vokietijos diktatorius Adolfas Hitleris gegužės 21 d. kalbėdamas Vokietijos Reichstage Europos ir Vokietijos reikalais, žymiai švelnesnia tonu pasireiškė už Europos valstybių ginklų apribojimą ir dramatiškai pabrėžė, kad Vokietija gerbianti Versailles sutarties nustatytas valstybių sienas. Taikos užtikrinimas Europai, kolektyviškomis jėgomis, yra geriausias budas, bet tarptautinės karo sutartys, kurios reikalauja valstybės pasižadėjimo remti kitą karui kilus, Vokietijai nepakeliui. Vokietija, girdi, negalinti lieti savo kraujo ant svetimo aukuro. Aviacijos Locarno, kuris apriboja visų valstybių karo aviaciją, Hitleris remia, bet reikalauja lygių teisių su kitomis valstybėmis. Karo laivynas Vokietijai esąs butinas gyvybės reikalas. Trečiojo Reicho tikslas turėti karo laivyną lygų 35 nuošimčiams Didž. Britanijos laivynui ir 85 nuoš. Prancuzijos laivynui. Vokietijos krašto apsaugai priimtas įstatymas įvesti priverstiną karo tarnybą visiems "arijonams" vieniems metams. Valstybė gali pašaukti karo tarnybai visus vyrus nuo 18 iki 45 metų amžiaus.

Toliau, kalbėdamas apie Europos taikos reikalus, Hitleris pareiškė:

"Karu Vokietija nieko negali laimėti. Mes norime laisvės ir nepriklausomybės. Dėl to mes pasiruošę pradėti derybas nepuolimo sutartims sudaryti su visomis kaimyninėmis valstybėmis. Jei mes Lietuvą darome išimčia, tai ne dėl to, kad norime su ta valstybe karo, bet mes negalime sutartimis susirišti su valstybe, kuri nežiuri net primityviškiausių žmonijos teisių.

Apgailėtina, kad kai kurios sutartys, sudarytos sąmoningai neatsižvelgiant į faktą, kad kai kurie žmonės valstybiškai turėtų priklausyti kartu.

Tokiu atveju nėra butina, kad žmonės, kuriems nelaimė lėmė buti atskirtais nuo tautos, kuriai priklauso, butų kankinami ir persekiojami. Kol atsakomingieji, Klaipėdos statutą garantavę signatarai, iš savo pusės neprivers Lietuvą gerbti tos primityviškiausios žmonijos teisės, mes nematom galimumo susirišti su ta valstybe bet kokia tarptautine sutartimi."

Hitlerio kalba Vokietijoje padarė didelio įspudžio, bet užsienyje — menko. Ypač skeptiškai į ją atsiliepė prancuzai, kurie sako, kad Hitleris apaštalauja taikai, bet kiekvieną praktišką taikos pasiulymą paneigia.

Romoje, Italijoje siautė dulkių puga. Du žmonės mirė.

MONTREALO DIENOS

Dvylikta gegužės. Gaston Pilon. Nauja šaka. Bočių širdžių atžala.

Dvyliktą gegužės dieną, tekant saulei, pakėliau galvą iš patalo. Naujai dažyta kambario siena visa buvo nutiesta gražiais ryto saulės spinduliais. Saulė ir jos nuleistos kasos tuoj priminė, kam ji šiandien išsitiesė prie mano lovos... Nuglostė mano rankas jos spinduliai... paliepė keltis, imti plunksną ir prabilti į motinas:

— Širdies šilkų verpėja Motina!

Tu išaudei puikiausias drobes pasauliui... Tavo kojos nenuilso nuo lopšio vingiavimo, ir rankos nenusviro nuo naštos... Tu amžiais jauna, nors sidabro gijos pabiro ant tavo plaukų. Tu neišsemiama meilės versmė, be pavydo ir keršto. Tu aureolė šviečianti naktų klaikume virš tavo sunų žemės...

Motina! Nėra metalų, nei tokių akmenų brangybės, kad tau butų galima atmokėti... Tu neši pasaulio ašaras surinkus savo širdies taurėj ir tyli, susikaupus žiuri į rytų zaras, laukdama savo sunaus naujos aušros!

Motina! Tavo išbalęs veidas... Išvagoti nuo ašarų skruostai, bet tu, kaip marmuras, kantri... Prie tavo pėdų kraujo upeliai nutekėjo tavo vaikų išgalvotais "žaislais" karų kautynėse. Tu vienodai nepamainomai tyli... Tu verpi naujas gijas į pasaulio stygų svarbiausį instrumentą — savo sunų sąžinę, kad paliautų draskę širdis širdį... Ne peiliais, stumdytų vienas kitą kampas iš kampo tos pačios žemės gabale, juk tavo aureolė visiems vienodai šviečia.

Motina! Kam surakinai lupas?... Juk tu gyva! Pasaulio grabas tau niekad akių neuždengs. Tavo gyslos — kitos motinos ims nuo tavo pavargusių, sulinkusių pečių naštą ir įduos kartų kartoms... Tu amžiais jauna, gražesnė už jurų žvaigždę... Suverpei mums tavo palaidunams vaikams naujų širdies šilko gijų... Surišk jomis pasaulį artimo meile, tiesa... Išausk mums savo lupomis takus į geresnį gyvenimą. Paduok mums nenuilstančią ranką, išvesk, pasaulį iš moralio ir materialio skurdo.

Tavo pečiais nusileidę žilos sidabrinės kasos, tu žinai tik darbą ir maldą... Tavo sopuliai ir kančios užslėpti... Motina, skuskis savo vaikams... Prabilk į pasaulį visų tavo dukterų lupomis: Mes trokštame taikos, vienybės ir meilės!

Kada kai kurie musų broliai lietuviai pasitraukia nuo musų gražiosios trispalvės, pavilioja juos nutysę kruvinos, raudonos rytų skaros. Sušilę, suprakaitavę plėšia svetimus, nežinomus dirvonus, traukia svetimais nežinomais "laisvės" vieškeliais, kurie veda ne į žadamą izraeliui žemę, bet į pražutingą alkio ir vergavimo kraštą. Tuo tarpu tie, kurie vadinami "vadais," kurie sumulkinę žmonių minias, išvedę juos į tyrlaukius, į nakties tamsumas, į dvasios klaidžias prerijas, patys pabėga pabugę rausvų dausų... Patys sumina perdaug metų pintus tuščiažiedžių idealų vainikus... Štai, vienas tokių vadų, kuris Montrealo komunistams vadovavo, Gaston Pilon, apie 45 metų amžiaus vyras, kuris per 20 metų buvo tikru komunistu, dirbo išsijuosęs komunizmo dirvoj ir, štai, šių metų devintą dieną gegužės mėn. Montreole kelių tukstančių žmonių miniai, susirinkusiai stadione, Dolermier ir Ontario gatvių kampe, viešai išsižado komunistų doktrinos. Gailisi, kad per tiek metų pats buvo suklydęs ir kitus klaidino.

Tik tiek. Užtenka mums to fakto. Jis grįžo iš tyrų prancuzų tautai ir katalikų bažnyčiai. O išvestoji minia ar sugrįš?... Ar sugrįš Dievui ir Tėvynei kiti? Jis pats nežino. Gerai poetas Tysliava pasakė:

"Negrįšta tik tie, kurie neišeina."

Sugrįš ir musų nevienas brolis lietuvis, sugrįš sieloje į žydinčių sodų tėviškę, į rugiais banguojančius laukus, nes ten musų visų ilgesys.

Montrealo lietuviai nesnaudžia. Tai tikrai judrus nenuoramos. Net kartais tas judrumas vartojamas perdaug. O kas perdaug, tai nesveika. Tik labai gaila, kad nėra vienybės. Keli tukstančiai čia gyvenančių lietuvių susiskaldę į kelias šakas. O tas išsiskaldymas, išsidalinimas vienus nuo kitų atitolina. Bet Montrealas turi ir gerų rimtų lietuvių, kurie tuo tarpu netarė savo žodžio; bet pereitą savaitę, vieną gražų vakarą, padarė keli asmenys posėdį, pasikalbėjo rimtais klausimais ir tikimasi, kad tarp kitų svyruojančių šakų dar viena išdigs. Bet jei išdigs, ji bus tikrai ąžuolo tvirtumo. Nors užsienis mus pakeitė. Vieni aro sparnais norime raižyti debesis. Antri — pasaulio sukuriuose jaučiamės keistais, nereikalingais gyviais, bet musų vargai ir rupesčiai mums suprantami, tik daugiau vienybės, rytojus bus skaidresnis, jei lietuvis lietuviui ne tik ranką išties, bet širdies kaina atmokės už širdį.

Perpjovė dangų skersi žaibai. Peržegnojo žemę vingiuoti ugnies kryžiai. Nusijuokė besiskleidžią medžių pumpurai juodai debesų skarai. Paskutinės ledų ašaros pabiro po gegužės mėnesio nakties kojų ir tirpstanti be žodžių žiemos malda įsmuko į niekad negrįštančius amžius...

Pavasaris. Žiedų žiedai mums nusijuoks. Su malonaus aromato kvapais paruošti pumpurai alyvų ir jazminų šakose. Rausvos tulpės linguoja parkų patakiais... Bet... Aš ilgiuosi... Ilgiuosi mėlsvos kuklios žibutės... Mano ilgesys nesotus, nors štai ją turiu, vartalioju savo pirštais jos mirusios sustyrusius lapelius... Ji augus tėvynės šilų gilumoj... Kam ji tyli be žodžių prarėžia mano širdy naujesnę ilgesio žaizdą? Kam ji kalba apie vieversių giesmes, apie artojo pramintas vagas, apie rasotas pievas, apie gelsvų lapugų išpuosštus paupius, apie Nemuno sidabrines vilnis... Ji daug man sako apie tą šventą žemę, kur mano tėvų kaulai auksinio smėlio prieglobsty, po pasvirusiais beržais, po alyvų naštomis, po žalios vejos išsiraičiusių gijų...

Kukli maža gėlele, kam pasikinkei milžino — žmogaus mintis? Paliepei pralenkti okeanus... Paliepei įsisukti į baltus nusikorusius ievų šydrus... Ne. Tai ne tu kalta... Tu mano bočių širdies atžala ir aš tau priklausau.

MARIJA AUKŠTAITĖ.

PHILADELPHIEČIŲ ŽINIAI

Kaip jau musų korespondentų buvo pranešinėjama, svečias iš Lietuvos adv. Skipitis turėjo kalbėti kitą pirmadienį, gegužės 27 d. Muzikos Namo salėje, Allegheny Ave. Bet dėl kai kurių susidariusių kliučių adv. Skipitis kalbės ne Muzikos Namo salėje, bet kitame Lietuvių Name, 928 E. Moyamensing Ave. Tame adv. Skipičio priėmime dalyvaus ir Lituanicos II vairuotojas leit. Vaitkus.

Leitenantas Vaitkus ir adv. R. Skipitis bus Philadelphioj

Tai bus Vytauto parke ir Lietuvių Namo salėje, 928 E. Moyamensing Ave.

Philadelphia, Pa. — Lakunas F. Vaitkus su Lituanica II bus Philadelphioj Vytauto parke sekmadienį, gegužės 26 dieną.

10 valandą ryto lakunas F. Vaitkus nusileis Roosevelt Boulevard aerodrome, ten bus iškilmingas priėmimas ir paveikslų nuotraukos. Paskui didelis piknikas Vytauto parke.

Visi atvykite tą dieną į Vytauto parką. Pamatykite tą galingą naujausios konstrukcijos lėktuvą, kuris, vairuojant leit. Vaitkui, tuojau išskris iš Amerikos į Lietuvą.

Šis išleistuvių piknikas bus labai puošnus ir nepaprastas. Norinčius paskraidyti lėktuvu, leit. Vaitkus pavežios. Bus gera muzika šokiams. Lietuviai biznieriai dovanojo daugybę vertingų dovanų. Su įėjimo bilietais bus daug laimėjimų, tarp jų ir DARIAUS-GIRĖNO KNYGA. Taip pat bus garbės svečias adv. Rapolas Skipitis, neseniai atvažiavęs iš Lietuvos. Jis kalbės apie Lietuvą.

Šia proga, galėsite visi atsisveikinti su leit. Vaitkum, palinkėti jam laimingos kelionės, įteikti pagarbos vainiką parvežti į Kauną uždėti ant žuvusių didvyrių kapo.

Kurie važiuosite tramvajais ar elevatoriais, važiuokite iki Bridge St., paimkite "transferą" ir paskui imkite karą 66 n. ir važiuokite iki veža, iki City line, iš ten specialis busas nuveš į pikniką, o taip pat norinčius važiuoti namo busas nuveš iš pikniko iki City line. Taigi, visi važiuokite į tą didįjį išleistuvių pikniką sekmadienį, gegužės 26 dieną, nes jau daugiau tokio iškilmingo pokilio Philadelphijoj neturėsime.

Pirmadienį, gegužės 27 d. Lietuvių Namo salėj, 928 E. Moyamensing Avenue, bus labai iškilmingai priimtas adv. Rapolas Skipitis, Draugijos Užsienio Lietuviams Remti pirmininkas. Adv. R. Skipitis daug pasakys apie Lietuvą, apie rengiamą viso pasaulio lietuvių kongresą.

Leit. F. Vaitkus pasakys atsisveikinimo kalbą, priims linkėjimus nuo Philadelphijos lietuvių Lietuvai. Priims laiškus ir parveš su Lituanica II į Lietuvą jusų giminėms bei pažįstamiems. Šios iškilmės bus labai puošnios ir nepaprastos, bus didelis orkestras, o taip pat dideli Dainos ir Liaudies chorai ir kitos nepaprastos iškilmės.

Įėjimas visiems dykai.

Kviečia visus

VVS sk. Komitetas.

LIETUVIAI PRANCUZU GELEŽIES KASYKLOSE

(Laiškas iš Prancuzijos)

Maždaug prieš dešimtį metų daugelį Lietuvos krašto gyventojų buvo apėmęs noras vykti laimės pajieškoti į svetimus kraštus. Nepatenkinti vietinėmis gyvenimo sąlygomis, žmonės buriais traukė į Braziliją, Argentiną, Paragvajų ir kitas Pietų Amerikos valstybes. Tuo pačiu laiku ne vienas išklydo ir į Europos kraštus, o ypač į Prancuziją, kur reikėjo daugelio darbininkų žemės ukio darbams.

Per gana trumpą laiką musų tautiečių Prancuzijoje apsigyveno keletas šimtų. Ištikus ekonominiams sunkumams, daugelis jų ukiuose darbo neteko ir grįžo atgal į Lietuvą. Bet atkaklesnieji pasiliko, pasiryžę pasijieškoti kitokio darbo, nors ir neįprasto. Ne vienas stojo į geležies rudos kasyklas ir į geležies apdirbimo fabrikus.

Prancuzijos didžiausios geležies pramonės įmonės yra Villerupte, netoli Liuksemburgo sienos. Anuo laiku čia buvo lengviausia gauti darbo. Dėl to ir lietuvių didžiausias skaičius čia susispietė. Tuo tarpu čia gyvena 52 šeimynos.

Gyventi sąlygos Villerupte nėra perdaug geros. Gamta neturtinga. Geležies fabrikai dieną ir naktį užia, spiaudydamiesi dumų ir suodžių debesimis.

Bet tai butų dar pusė bėdos, jei ne darbas. Darbas čia toks sunkus, kad sveikatą ėste ėda. Ir geležies kasyklose, ir fabrikuose tvanku. Tenka dirbti išsivilkus, bet ir tai prakaitą beveik kas minutę besišluostant. Be to, nuolatos gresia pavojus. Kasyklose, urvuose, išraustuose kelis šimtus metrų po žeme, kartais prasiveržia vanduo, kartais nuodingos dujos, kartais atplyšta iš viršaus skeveldros ir nukrinta kaip tik ant žmogaus, kuris su kastuvu, kirka ir kitais įrankiais kasa geležies rudą. Beveik visi darbininkai, kurie čia dirba, yra nekartą susižeidę, o ne vienas yra ir žuvęs.

Fabrikuose taip pat negeriau. Prižiurėti milžiniškas krosnis, arba mašinas, kurios minko geležį kaip tešlą, reikia įgudimo ir didumo. Mažiausias neatsargumas, mažiausias skystos geležies lašelis gali atnešti nelaimę. Kiekvienas čia turi buti tikslus, kaip laikrodis, ir vikrus kaip gyvatė. Dar visiškai neseniai vienas ne taip atsuko kraną skystai geležei išleisti ir neteko abiejų kojų. Kitam darbininkui mašina nutraukė ranką. Mažesnių susižeidimų buna beveik kasdien ir ligoninėje nuolatos gydosi bent po 20 — 30 žmonių.

Kadaise uždarbis čia buvo geras. Vienas žmogus per mėnesį galėjo uždirbti po 1000 — 2000 frankų. Bet tie laikai jau praslinko. Dabar jei uždirba kuris 800 frankų, tai laikomas toks geriausiu ir patvariausiu darbininku.

Musų tautiečiai ten turi gerą vardą. Daugelis jų dirba savistoviai, specialų, reikalaujantį didelio sąžiningumo, darbą. Materialio skurdo nejaučia nė vienas. Bet dvasiniai jaučiasi ne vienas prislėgtas. Nėra čia nei skaityklos, nei ko skaityti. Iš Lietuvos gauna pastoviai vos du savaitraščius. Apie kokį kulturinį veikimą nėra net kalbos, nes truksta organizatorių, inteligentų. Vaikai, kurių yra ar tik ne 35, kalba jau ne lietuviškai. Pirmoje eilėje reikėtų čia mokyklos.

Lietuva savo išeivius atsimena ir kiek galėdama jiems padeda. Butų gera, kad ji atsimintų ir Villerupto lietuvių koloniją, kuri pagalbos reikalinga daug daugiau, negu kuri kita. Mokytojas ten turėtų daug darbo, nes jam tektų rupintis ne tik tais 35 vaikučiais, bet ir suaugusiais. Nereikia manyti, kad villeruptiečiai savo dvasiniais reikalais nesirupina. Jie mato kas darosi, bet patys vieni nieko neįstengia.

M. R.

ĮDOMIOS VESTUVĖS

Amsterdam, N. Y. — Gegužės 11 dieną čia buvo įdomios vestuvės. Kun. Židanavičius surišo "amžinybės ryšiais" Mariją Povilaitytę ir Vladą Sabutį. Šv. Kazimiero bažnyčioje prisirinko daug žmonių.

Marija Povilaitytė čia buvo žinoma, kaip veikli visuomenės mergaitė. Ji aktingai dalyvavo visuose kulturiniuose darbuose. Dėl to ir jos vestuvėse netruko svečių ir geros nuotaikos. Svečių buvo pilna salė, apie 200 žmonių. Vaišės ir šokiai tęsėsi iki vėlumos. Skirstantės, jaunavedžiai, atsisveikindami, visiems dėkojo, o svečiai jiems linkėjo "ilgiausių metų" ir laimės. Kitą dieną jaunavedžiai išvažiavo į "medaus mėnesio" kelionę. Vėliau jie grįš pas savo tėvelius, į Amsterdamą.

Povilaitytės ir Sabučio vestuvėse pabroliais buvo K. Povilaitis, K. Sabutis, J. Tamuliunas, o pamergėmis — Salomėja Šukytė, Anelė Šlikaitė, Zosė Kriaupaitė ir Ruta Šastautytė. Į šias vestuves svečių buvo atvažiavę net iš Brooklyno. Vietos VVS skyriaus pirmininkas p. Lalas su savo automobiliu svečius iš Brooklyno pavežiojo po miestą ir jo apylinkes.

Atsilankius į Amsterdamą, iš tikrųjų yra kuo pasidžiaugti. Amsterdamo lietuviai kupini lietuviškos dvasios. Tegyvuoja amsterdamiečiai!

Juozas Pilyponis.

VAŽIUOJA Į KUBĄ

Philadelphia, Pa. — Gerbiamas Domininkas D. Antanaitis, užlaikąs baldų krautuvę 1430 So. 2nd St., kaip teko sužinoti, gegužės 28 d. išvažiuoja į Havaną, Cuba. Jis pardavė daug Philco radio aparatų ir laimėjo kelionę ir 8 dienas Kuboj užlaikymą. Philco radio kompanija apmoka visas išlaidas.

Jei yra progos vienu šuviu du kiškius nušauti, tai visados reikia tą daryti. Todėl kalbant apie p. D. Antanaitį, manau, ne pro šalį bus tarti žodelį, kitą ir apie jo gražiąją žmonelę. Jos vardas Petronėlė. Ji labai mandagi ir turi gražų, žavėjantį balsą. Dažnai įvairiose pramogose (kartais su vyru — duete) dainuoja. Dabar ji veda kiekvieną trečiadienį, pusiau septintą val. vakare, iš radio stoties WHAT lietuvišką radio valandą. Visi klausantys tos "valandos" yra labai patenkinti ponios Petronėlės Antanaitienės gabumais.

Jurgietis.

666 sustabdo ŠALTĮ ir KARŠTĮ per 30 minutų

SKYSTIMAS PROŠKOS SALVE LAŠAI NOSIAI

SKAUDĖJIMĄ GALVOS pirmą dieną

PAMINĖJO A. A. TUMĄ-VAIŽGANTĄ

Balandžio 29 d. suėjo dveji metai, kai Lietuvoje mirė žymus visuomenės veikėjas ir žinomas rašytojas publicistas kan. dr. Juozas Tumas-Vaižgantas. Tą dieną jis buvo plačiai paminėtas ir pagerbtas visoje Lietuvoje. Ypatingai plačiai jį pagerbė Lietuvos jaunimo organizacijos, kurių Vaižgantas buvo nariu, patarėju ir dvasiniu tėvu.

Tsb.

Vienybės nuolatinis Agentas Philadelphijoje

V. Baranauskas

Philadelphiečiai kreipkitės į vietinį nuolatinį Vienybės agentą p. V. Baranauską, 106 Miffin St., Philadelphia, Pa.

EKSKURSIJA

LIETUVA

ŠVEDŲ AMERIKOS LINIJA

Moderniškuoju motorlaiviu

"GRIPSHOLM"

Išplaukia iš New Yorko

Liepos 3 d., 1935

Per Gothenburgą, Švediją

Keleiviai išplaukia iš Stockholmo nauju modernišku laivu "MARIEHOLM" per Baltijos jurą į KLAIPĖDĄ. Kelionės laikas 24 valandos.

EKSKURSIJA RENGIAMA

Lietuvių Laiv. Agentu Sąjungos Amerikoje

Kartu išplaukia Am. Liet. Kat. Studentų ir Profesijonalų Sąjungos ekskursija, kurią vadovaus Sąjungos centro pirmininkas p. Jonas K. Morkunas, Rochester, N. Y. ir Sąjungos centro dvasios vadas kun. J. Balkunas, Maspeth, N. Y.

Kitas patogus išplaukimas

Drottningholm, birž. 12

Informacijų, laivakorčių ir ekskursijos brošiurėlės (folder) kreipkitės į bet kurį sąjungos narį, autorizuotą laivakorčių agentą arba bet kurią raštinę:

SWEDISH AMERICAN LINE

21 State St., New York, N. Y.

MAISTINGIAUSIA IR SVEIKIAUSIA

LIETUVIŠKA DUONA

taipgi pyragai, pyragaičiai, tortai, kėksai ir įvairios rušies gardumynai gaminami, parduodami musų pačių krautuvėje ir pristatomi į namus visose vietose

PUIKIAI ĮRENGTA MECHANIŠKA KEPYKLA

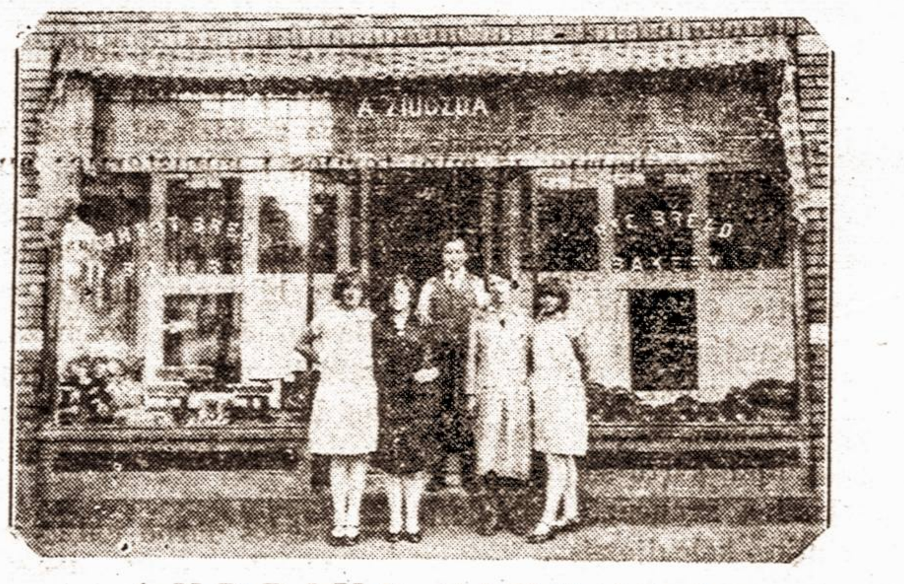

ANDRIUS ZIUGZDA

182-186 VAN BUREN STREET, NEWARK, N. J.

JUOZAS KAVALIAUSKAS

Laisniuotas Graborius

Užtikrinu, kad mano patarnaviams bus atatikamiausias ir už prieinamą kainą. Nuliudimo valandoje, prašau kreiptis prie manęs.

1439 SOUTH 2nd STREET
Philadelphia, Pa.

Pennsylvania ir New Jersey Valstijose

Telefonai: Dewey 5136
Keystone — Main 9669

VIENYBE TRAVEL BUREAU

Parduoda laivakortes, surašo ir paliudija dokumentus, aprupina visus kelionės reikalus.

VIENYBE TRAVEL BUREAU

Siunčia pinigus į:
Lietuvą
Lenkiją
Sovietų Rusiją
ir visas šalis pasaulyje.

VIENYBE TRAVEL BUREAU

193 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.

Telefonas: Evergreen 7-7840

BLAISE CENDRARS

AUKSAS

Iš prancuzų kalbos verčia

JUOZAS TYSLIAVA

ŠEŠIOLIKTOJI DALIS

(Tęsinys)

Svarbiausi šios tikybos simboliai toki: bendras naudojimasis moterimis ir turtu, triuso šventenybė, žinomas privalomos adamiškos gyvenimo taisyklės, vizionarizmas ir dvasios kilnumas. Vienintelė evangelija — Apokalipsė. Suteris netrukus pasidaro žinomas šioje mažoje sektoje savo gilia šios knygos žinyba ir asmeniškais komentarais, kuriuos jis teikia.

69

Didžioji Prostitutė, kuri gimė juroje, tai Kristupas Kolumbas, kuris rado Ameriką.

Šventojo Jono angelai ir žvaigždės matomi Amerikos vėliavoje ir kartu su Kalifornija nauja žvaigždė, Absinto žvaigždė, pažymėta žvaigždžių vėliavoje.

Antikristas — auksas.

Žvėrys ir Satana — indėnai žmogėdros, karaibai ir kanakai. Taip pat negrai ir chinai, juodieji ir geltonieji.

Trys riteriai — trys didelės raudonodžių giminės.

Jau trečioji Europos žmonių dalis žuvo šioje šalyje.

Aš vienas iš didešimts keturių senuolių, ir dėl to, kad aš išgirdau balsą ir nusileidau į jusų tarpą. Aš buvau turtingiausias žmogus pasaulyje, auksas mane sunaikino...

Rusas, sužavėtas, guli ties Suterio kojomis tuo metu, kai jis komentuoja šv. Jono regėjimus ir pasakoja epizodus iš savo gyvenimo.

70

Bet Suteris negali pasiduoti net savo saldžiajai beprotybei.

Johanes Christisch — jo piktasis angelas, Johanes Christisch, kuris atnaujino bylą, Johanes Christisch, kuris veda bylą, kuris stumia jį ir kuris nori laimėti kad ir kažin kas atsitiktų. Christisch kas savaitė važiuoja į Washingtoną, rupinasi, intriguoja, rašo prašymus, kaišioja visiems bylą, rausiasi archyvuose, ištraukia saulės šviesai naujus motyvus ir veikia taip, kad sujudina visą šią didžiulę procedurą. Labai dažnai jis kartu su savim pasiima Suterį arba siunčia jį patį į miestą; jis rodo jį, visur kiša, visur, versdamas jį kalbėti. Jis pasidarė jo manedžeriu. Jis kažin kur ištraukė seną generolo uniformą ir aprengė ja Suterį, jis jam ant krutinės prisegė ir keletą medalių.

Ir generolo kančios vėl prasideda, iš kanceliarijos į kanceliariją, iš ministerijos į ministeriją; aukštieji valdininkai sujaudinti šio senio istorija, pasižada imtis bylos, pasižada padėti, pasižada jį patenkinti. Kai jis vienas, vaikėzai sulaiko jį gatvėje, priversdami pasakoti jiems apie aukso radimą, ir Suteris painioja Apokalipsę su herrenhuteriškais anekdotais ir savo gyvenimo istorija. Suteris galutinai pamišęs ir visi Washingtono vaikėzai, pažinodami pamišusį generolą, baisiai žaidžia.

Senas pamišėlis.

Turtingiausias žmogus pasaulyje.

Koks gražus melas.

71

1876 metais Johanes Christisch intrygų dėka, Suteris buvo paskirtas šveicarų skyriaus garbės pirmininku tarptautinėje parodoje, Philadelphijoje. Christisch naudojasi šia bukle, norėdamas sudaryti sau konsuliarinius santykius, svajoja vesti diplomatines derybas, kad tuomi galėtų pastumėti Suterio bylą.

1878 metais jis ir Suteris galutinai apsigyvena Washingtone. Byla eina geru keliu, stambus politiniai veikėjai įdomaujasi ja. Suteriui lyg grįžo protas, jis šiek tiek aprimo ir jis jau netaip šnekus gatvėje.

1880 metais, sausio pabaigoje, Johannas Augustas Suteris kviečiamas į kongresą, kur jam praneša, kad federalinė vyriausybė "rengiasi, artimiausiu laiku, pripažinti jo užsitarnavimus." Aukštose sferose mano, kad "ši jo byla įdomi, ir kad jo reikalavimai teisėti." Ruošiamasi duoti jam stambus atlyginimas.

Nuo šios valandos Suteris galutinai išsivaduoja iš Christischo įtakos. Jis vėl jaudinasi, atgyja. Jis negali pasėdėti vietoje, dieną ir naktį jis klaidžioja gatvėse. Kiekvieną kartą jis eina į kongresą. Jis lenda į akis valdininkams, klausinėdamas naujienų, ar kartais kongresas nepaskelbė savo sprendimo. Jo nekantrus, jis sekioja kai kuriuos kongreso narius iki jų butų, paskui jį velkasi burys valkatų, kurie jau neapleidžia "savo" generolo ir kurie ploja, kai Suteris kelia triukšmą dėl to, kad dabar jis labai greitai supyksta, grumoja, o jo sekėjai jį dar labiau erzina. Generolas labai didžiuojasi savo gatvės laimėjimais. Jo sąmonėje vaikai simbolizuoja teisybės armiją.

— Kai aš laimėsiu, aš jums atiduosiu visą savo auksą, — kalba jis, — auksas, kuris man priklauso, tikras auksas, valytas auksas.

Dievo auksas.

72

Kartą jis pasitinka gatvėje trejetą sanitarų, kurie vedasi į ligoninę kažin koki purviną, nudriskusį žmogų. Tai senis, kuris baisiai daužosi, mosykuoja rankomis ir garsiai šaukia. Jam pasiseka išsiplėšti iš sargų rankų, iis krinta į žemę, vartosi purvyne, prigruda purvo pilną burną, akis, ausis, smalsiai graibydamas rankomis mėšlų kruvas. Jo kišeniai pilni įvairios bjaurybės, krepšys prigrustas akmenų.

(Bus daugiau)

ŠIS TAS APIE GARSIĄJĄ VIENUOLIŲ RESPUBLIKĄ GRAIKIJOJE

Graikijos vyriausybė nusprendusi panaikinti vienuolių respubliką švento Atoso kalne, motyvuodama tuo, kad 1914 metais ten gyvenę 15,000 vienuolių, o dabar tik 2,500.

Ši ypatinga respublika užima 314 kvadratinių kilometrų žemės sunkiai prieinamuose kalnuose, 2,000 metrų aukštumoje nuo Eigėjos juros. Vienuolių respublika susidedanti iš 20 vienuolynų, 250 ukelių ir 150 vienišų namukų kalnų viršunėse arba atšlaitėse. Vienuolių policija labai griežtai žiuri, kad į "šventąją teritoriją" nebutų įleista moteris, koks nors moteriškos giminės gyvulys ir mahometonas. Tai garantuota jiems pagal sutartį, kuri parašyta labai seniai jaučio odoje.

Yra buvę atsitikimų, kad moterys, dažniausia amerikietės, persirengusios vyrais yra mėginę patekti į Atoso kalną. Bet tai pasisekė labai retai. Kad patekus į Hagi Marte (šventos ramybės) vienuolyną, lankytojai turi lipti medinėmis kopėčiomis, kurios pristiprintos prie baisiai stačios uolos sienos. Bet toliau reikia lipti laiptais, kurie kabo ore. Lankytojai, kuriems sukasi galvos, į kalną užkeliami tam tikru uždaru krepšiu, bet kalne yra ir tokių laiptų, kuriais moka laipioti tik vienuoliai; pasauliečiai ten visai nėra buvę.

Vienuolių kambariuose stovi platus mediniai suoiai, ant kurių jie naktį miega. Prie jų stovi nedideli staliukai. Vienintelis liuksusinis daiktas kambary — ikona.

Plovimosi indų nėra. Vienuoliai plaunasi prie šaltinio, kurio vandenį kas mėnesį šventina.

Tris ketvirtadalius dienos vienuoliai meldžiasi. Jų respublikoje varpais skambinama tik šventomis dienomis. Vienuoliai darbininkai namo kviečiami kujo smugiais į geležinę lentą. Vienuolijoj aptinkami ir žili, ir pusamžiai ir visai jauni vienuoliai. Visi jie laisvu laiku dirba darbą: kapoja malkas, gamina aliejų, rauginа vyną, dirba daržuose, taiso apavą ir t. t. Mėsos visai nevalgo.

Vienuolių respubliką valdo sinodas, į kurį įeina 20 vienuolių prižiurėtojų. Sinodas renkasi kasdien spręsti vidaus ginčus ir kita. Bet žinoma, kad šios respublikos gyventojai aplanko ir artimesnes Graikijos teritorijos dalis, kur pasakoja apie jų romantiškus nuotykius su moterimis. Vienuonuoliai — stačiatikiai.

KAIP IŠRASTAS TELEGRAFŲ APARATĄS

Kas yra susipažinęs su įvairių išradėjų gyvenimu, tas žino, kad dauguma jų nebuvo specialistai bei dideli žinovai tos srities, kurioje likimo buvo lemta jiems atidengti dideles mokslo paslaptis.

Kaip daugelį kitų išradimų, taip ir telegramų aparatas buvo išrastas ne kokio nors inžinieriaus bei mechaniko, bet paprasto paišybos mokytojo Morzės, kuris apie fizikos dėsnius jokio supratimo neturėjo.

Morzės galvoj ta idėja gimė 1832 metais, plaukiant burlaiviu per Atlanto vandenyną. Tuo laiku motorinių garlaivių dar nebuvo.

Tuo pačiu burlaiviu važiavo ir kažin koks dr. Jacksonas, kuris vieną kartą susirinkusiems laivo salone keleiviams išsiėmė iš savo dėžės viela apsuktą gabalą geležies, stiklinę su skysčiu bei porą metalinių plokštelių, šitaip aiškino:

— Toji stiklinė su Volto rukštimi esąs aparatas, kuriame yra kažin kas paslaptingo, nepaprasto — elektra. Šia viela ji eina aplink geležį, ir tuo budu negyvas metalas gaunąs gyvybę — tampa elektromagnetu...

Tą elektromagnetą jis pirkęs Paryžiuje. Jis nori Ampero bandymus Amerikoj pakartoti. Jis aiškino klaidingą Faraday teoriją, kad elektros srovės greitis esąs toks didelis, kokio žmogaus protas visai negali apimti...

Tas dr. Jacksono aiškinimas giliai įstrigo Morzei į galvą. Per visą naktį Morzė vaikštinėjo susijaudinęs po laivo dėnį. Tą naktį jis visai nemiegojo. Net sargybinis matrosas jį įtartinai ėmė sekti.

Morzė samprotavo, kombinavo. Nors jis neturėjo jokio supratimo apie fiziką, bet jautė, kad iš to elektromagneto galima šis tas padaryti. O kad taip pastačius elektromagnetą viename pasaulio gale, o kitame Volto rukštį — elektros bateriją ir abu prietaisus sujungus vielomis. Įjungus elektros srovę, magnetas pritrauks gabalą geležies, išjungus — geležis vėl atsitrauks. Taip galima butų perdavinėti ženklus, žinias siuntinėti.

Paišybos mokytojas staiga nusileido laiptais žemyn. Iš savo kajutės jis atsinešė škicų bloką, atsisėdo tuščiame salone ir nupiešė aparatą.

Čia baterija, ten elektromagnetas. Prie jo gabalas geležies su pieštuku, kuris ant slenkančios popierio juostos, elektromagnetui geležį pritraukus, turės užrašinėti ženklus. Ženklai, kurie bus siunčiami vielomis, turi buti sukombinuoti į raides.

Tą naktį Morzė, nesumerkęs akių, savame škicų bloke, kuriame ligi šiol buvo piešiami portretai, gamtos peizažai, užpildė taškais, brukšneliais ir techniškais schemų brėžiniais.

Ir nors Morzė per 24 valandas buvo galutiniai užbaigęs savo išradimą ir įsitikinęs didele jo praktiška nauda, bet jis labai sunkiai sugebėjo tuo savo išradimu sudominti kitus žmones. Daugelis jį laikė pamišėliu.

Keletas metų nuėjo niekais. Be pastovios gyvenimo vietos, be reguliarių pajamų, Morzė trankėsi po Ameriką.

Laimei jam pasisekė surasti New Yorko universitete vieną chemijos profesorių, kuris jį nuramino ir padėjo jam pagaminti modelį.

1837 metais Morzė jau turėjo visas pagrindines modernisko telegrafo dalis.

Šis didysis išradėjas mirė 1872 metais, pasiekęs garbės ir pasitenkinimo viršunių.

UŽSIENIO LIETUVIAI REMIA LIETUVOS AVIACIJĄ

KAUNAS. — Lietuvos aero klubas gauna iš Brazilijos, Argentinos ir Jungtinių Valstybių laiškus, kur prašoma įtraukti juos ir Lietuvoje gyvenančius jų gimines į LAK narius rėmėjus, nario rėmėjo mokesčio mažumas — 3 litai — duoda galimumo jiems į narius rėmėjus įrašydinti ištisas šeimynas.

NAUJI MOKSLO DAVINIAI APIE MĖNULĮ

Vasaros naktis. Jauki ir šilta naktis. Mėlynas dangus žvaigždžių nukaišytas. Šviečia didelis mėnulis ir leidžia savo išblyškusius spindulius. Kiek jis visokių svajonių sukelia...

O kartais jis sukelia ir smalsumą. Mes norime daugiau patirti, kas jame randasi. Lakios vaidentuvės rašytojai aprašė net kelionę į mėnulį. Aprašė, kaip įsivaizduotas keliaunin-kas pasiekė mėnulį ir ką jis ten matė.

Bet tai tik fantazija. Niekas ligi šiol tokios kelionės neatliko. Ir kyla didelis klausimas, ar žmonėms kada nors pasiseks nukeliauti į mėnulį. Pagaliau, ką jie ten veiktų, jei ir nukeliautų? Kiek žinoma, mėnulis yra negyvas kunas, — neturi nei oro, nei vandens nei gyvybės.

Savo laiku, kai Galileo pirmą kartą pamatė pro žiuroną mėnulio paviršių, jis buvo nustebintas. Jis matė juras, ugniakalnių kraterius. Vaizdas buvo tikrai patrauklus. Bet laikui bėgant tos "juros" ir tie "ugniakalniai" pranyko. Tiksliau sakant, pasirodė, kad mėnulis neturi nei jurų, nei ugniakalnių.

Vėlesniais laikais tik profesorius V. H. Pikeringas vis dar laikėsi tos nuomonės, kad mėnulis nėra visiškai negyvas kunas. Jis nutraukė daugybę fotografijų, kurios tarsi rodė ugniakalnių veikimą ir net augmenis. Tie augmenys, profesoriaus Pikeringo manymu, užauga per keturioliką dienų, kada be paliovos saulė šviečia ir paskui vėl pranyksta.

Didelė dauguma mokslininkų su ta nuomone nesutinka. Prieš keturis metus Kalifornijoje buvo suorganizuotas specialus komitetas mėnuliui studijuoti. Į komitetą įėjo dr. Frederick E. Wright, W. S. Adams, J. P. Buwalda, A. L. Day, P. S. Epstein, F. G. Pease, Edison Petit ir H. Russell. Tai žymus Amerikos mokslininkai, — pasižymėję geofizikai ir astronomai.

Komitetas įkurė ir savotišką laboratoriją mėnuliui tirti. Per keturis metus ekspertai studijavo žemės palydovą ir patyrė daug įdomių dalykų.

Mėnulio atstumas nuo žemės yra 237,857 mylios. Tai pusėtinas tolis. Atrodo, kad tiesiog yra neįmanoma ką nors patirti apie taip tolimą daiktą. Sakysime, žemėje mes vaikščiojame bei važinėjame, ir tai nemažai dar randam tokių vietų, apie kurias nedaug ką težinome. Štai dar visai neseniai buvo surastas naujas kraštas su keliolika tukstančių žmonių. Apie tą kraštą prieš kelis mėnesius mes nieko nežinojome.

Bet mokslininkai daug ką gali pasakyti ir apie tokius daiktus, kurių jie nemato. Molekulių, atomų ir elektronų mes nematome. Bet tai dar nereiškia, kad tų dalykų nėra.

Jeigu mokslininkai vien tik butų pasitikėję savo penkiais jausmais, tai ligi šiol nedaug kas tebutų buvę padaryta. Juo labiau, kad musų jutimai yra labai netobuli. Mokslininkai tad surado įvairius instrumentus, kurie yra šimtus ir tukstančius kartų jautresni, negu žmogaus jutimo organai.

Vienas įdomiausių instrumentų yra spektroskopas, kuris duoda mokslininkams galimumo pasakyti, iš kokių elementų yra sudarytas tas ar kitas dangiškas kunas. Kitas instrumentas — tai specialus prietaisas šilumai užrašyti (thermocouple). Tas prietaisas yra tiek jautrus, kad 100 mylių tuščios erdvės atstume užregistruoja vienos degančios žvakės šilumą!

Pirmiausia mėnulis neturi atmosferos (oro). Temperatura keičiasi tiesiog katastrofiškai. Kai mėnulio paviršius yra atsuktas į saulę, tai šilума siekia 278 laipsnių karščio. Bet vos tik mėnulis patenka į žemės šešėlį, temperatura nukrinta ligi 132 laipsnių F. žemiau nulio.

Tos neįmanomai staigios temperaturos atmainos įvyksta todėl, kad mėnulis neturi atmosferos, kuri sulaiko šilumą. Tas pat atsitiktų ir su žeme, jeigu ji kokiu nors budu prarastų atmosferą. Nes atmosfera yra lyg šiltas apsiaustas, kuris apsaugoja žemę nuo šalčio.

Neturi mėnulis nei vandens. Žodžiu, jis yra negyvas kunas.

UOLIAUSIAS VIENYBĖS PLATINTOJAS

J. Krunklis

Krunklis — uoliausias Vienybės platintojas. Jo pilna visame Didžiajame New Yorke, kur tik lietuvių gyvenama. Iki šiol Krunklis daugiausia veikė Brooklyne ir apylinkėje, dabar jis rengiasi visas jėgas sukoncentruoti tarp New Jersey lietuvių. Vienybės draugai prašomi p. Krunkliui padėti.

Liebmann Rheingold

GERAS ALUS

Jei jusų radio priimtuvas serga kreipkis pas

RADIO DOCTOR'S COMPANY

(RADIO GYDYTOJAI)

351 Broadway, Brooklyn, N. Y.

Telefonas: Evergreen 8-2620

Generaliniai agentai dėl

TUNG-SOL radio lempelių Kaina nuo 60c.

Ir DU-WA visų bangų Aerial Kits $2.95

Užsakymai paštu išpyldomi neatidėliojant

Radio Service Sales

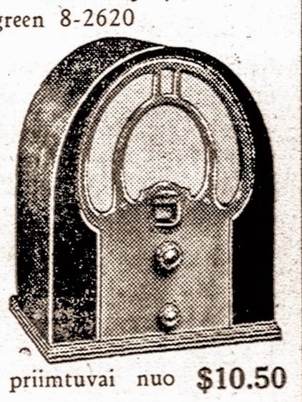

Parsiduoda garantuoti Radio priimtuvai nuo $10.50

SALDUKAS IR PLATZ

Dabar Geriausiai Aprupins Jusų Namuose

PLUMBING

GARO AR ŠILTO VANDENIO APŠILDYMĄ

ALIEJINIUS ŠILDYTUVUS, REFRIGERATORIUS, GAZO PEČIUS

Rankpinigių nerikia — Išsimokėjimai per tris metus

SULIG VALSTYBINIO GYVENIMAMS PLANO

(Housing Plan)

— Jums nereikės rupintis niekuom

Tik pašaukite ar parašykite adresuodami

SAVAGE & PLATZ

994 MADISON STREET, BROOKLYN, N. Y.

Tel. GLenmore 5-8733

BROOKLYN LABOR LYCEUM

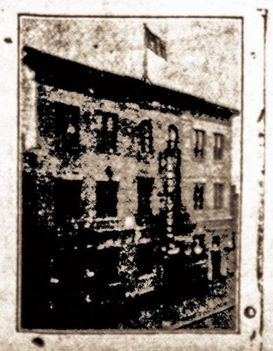

SALĖ IR PARKAS

Vedėjas J. H. HOFMANN,

947-959 Willoughby ave

BROOKLYN, N. Y.

Didelės ir mažos salės baliams, koncertams, vestuvėms ir susirinkimams. Parkas piknikams ir žaidimams.

Didelė moderniška scena—Moderniški įrengimai — Gražus kambariai

Telefonas STagg 2-3842

VIENYBĖ

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

Established February 10th, 1886

Published Tuesdays and Fridays — *Leidžiama antradieniais ir penktadieniais*

JUOZAS TYSLIAVA, Editor

SUBSCRIPTION RATES: — PRENUMERATA METAMS:

In Brooklyn — $3.50 — Brooklyne
In United States — $3.00 — Jungtinėse Valstybėse
Canada — $4.00 — Kanadoje
Other Countries — $4.00 — Lietuvoje ir kitur

Advertising Rates on Application — *Skelbimai pagal susitarimą*

LITHUANIAN PRESS CORPORATION

B. J. SCHEGAUS, President — P. BUKŠNAITIS, Secretary

193 GRAND STREET. BROOKLYN, N. Y.

TEL.: EVERGREEN 7-7840

HITLERIO KALBA

Sakoma, kad jeigu nori save išsiteisinti, tai geriausia kitą apkaltinti. Taip elgiasi Hitleris. Savo garsioje kalboje, kurią jis šiomis dienomis pasakė Reichstage, kaltina kitas valstybes, sulaužusias Versailles taikos sulaužusias Versailles taikos sutartį. Savo kalboje jis "žadėjo" nelaužyti "kitų sutarties dalių," tuo tarpu pripažindamas, kad Vokietija gali elgtis su Versailles taikos sutartimi, kaip tik jai patinka.

Kad šita savo kalba Hitleris kreipėsi į viso pasaulio opiniją, tai ji ir buvo pasakyta, kiek galima, švelnesnėje formoje. Nežiurint to, Hitleris pažymėjo, kad Vokietija pareikalausianti atgal kolonijų, kurių ji netekusi po karo.

Bet Hitleris, pasijutęs suspaustas iš trijų pusių — Prancuzijos, SSSR ir Čekoslovakijos — vis dėlto bando kalbėti apie taiką. Jis savo kalboje pastebėjo, kad Vokietija sutinkanti pasirašyti bendrą valstybių sutartį, kuria butų galima garantuoti taika Europoje ir čia pat jis, sau prieštaraudamas, sako, kad Vokietija negalėsianti to padaryti, nes Prancuzija, SSSR ir Čekoslovakija pasirašiusios karo sutartį...

Mums, lietuviams, žinoma, nelabai svarbu, ką Hitleris kalba apie taiką, nes mes puikiai žinome, kad visa tai neteisybė, arba, teisingiau tariant, melas. Bet savo garsioje Reichstago kalboje Vokietijos prezidentas, kancleris ir diktatorius nenutylėjo ir apie Lietuvą, lyg, rodos, ji butų didžiausias ir pavojingiausias Vokietijos priešas. Hitleris pabrėžė, kad Vokietija sutinkanti susitarti su visomis valstybėmis, **išskyrus Lietuvą,** kuri "nesiskaitanti su jokiomis žmoniškumo teisėmis." Bet kai Hitleris kalba apie "žmoniškumo teises," tai, noroms nenoroms, ateina į galvą pasaka apie tą krokodilą, kuris liejo ašaras dėl to, kad voras korė musę, patekusią į jo tinklą.

ČEKOSLOVAKIJOS RINKIMAI

Šiomis dienomis Čekoslovakijoje pasibaigė parlamento rinkimai, kuriuose vokiečių naciai laimėjo milijoną ir du šimtus devyniasdešimts keturis tukstančius balsų. Tokiu budu Čekoslovakijos parlamente vokiečių naciai dabar turės net antrą vietą, 44 atstovus.

Tuo tarpu, kai Berlyno laikraščiai pasitiko šį nacių laimėjimą su neapsakomu džiaugsmu, pažymėdami, kad dabar čekoslovakų valdžia turės nusileisti tautinėms mažumoms, tai austrų spauda pabrėžia, kad Čekoslovakija turėsianti eiti Austrijos pėdomis. Austrų spauda mano, kad Čekoslovakija, dėl šių nepaprastų nacių laimėjimų, turėsianti pašalinti demokratines priemones, kad galėtų atsiginti vokiečių pavojų.

Ar Čekoslovakija norės pasinaudoti šiuo "patarimu," tuo tarpu nežinia. Bet kad vokiečių pavojus lygiai gręsia Čekoslovakijai, kaip ir Austrijai, Lietuvai ir Danijai, į kurių teritorijas Berlynas visai neslepia savo pretenzijų, tai faktų netruksta.

SKAITYTOJO KLAUSIMAS

Šiomis dienomis mes gavome iš vieno seno Vienybės skaitytojo laišką, kuriame jis mus klausia:

"...Ką tai reiškia, kad buvusieji Vienybės vadai, Ginkus, Klinga ir Valaitis, išstumti iš vadovybės, dar visai neseniai skelbė, kad musų Vienybė socialistiška dėl to, kad ji, kartu su socialistų Naujienomis ir Keleiviu, rėmė antrojo skridimo idėją, o dabar jie patys, su socialistais susidėję, remia tą skridimą? Tai kas jie do vieni dabar? Ar vis dar fašistai, ar jau socialistai?"

Šito Vienybės skaitytojo paklausimo mes negalime ignoruoti dėl to, kad jis turi ir visuomeninės reikšmės. Kad Vienybę, kaip laikraštį tariamieji "fašistai" vadino "socialistiška," tai tas mus nestebino, nes tie pravardžiavimai dažniausiai budavo daromi asmeniškais sumetimais, o kai kada ir be jokių sumetimų. Tai priklausydavo nuo to, kas juos skleisdavo — idėjos priešas, ar tik paprastas ignorantas. O kad tie patys žmonės, dar visai neseniai pravardžiavę Vienybę "socialistiška," dabar susidėjo su socialistais, tai taip pat nėra ko stebėtis. Visuomenės darbe, o kartais net ir "aukštoje" politikoje susijungia dvi kraštutinybės. Parlamento rinkimuose labai dažnai eina išvien fašistai su komunistais, nors beveik visados pirmieji, laimėję rinkimus, vėliau išskerdžia antruosius. Tokių politinio gyvenimo kurjozų galima rasti kiekvienoje šalyje ir kiekvienoje visuomenėje.

Mes patartume dabar perdaug nesistebėti, jeigu Brooklyno "fašistai," kartu su socialistais, nori išleisti lietuvį lakūną, kuris netrukus žada išlėkti į Lietuvą. Aviacija, kaip sporto reikalas, jeigu tik jo nebando išnaudoti kuri nors klika savo politikos tikslams, gali buti bendras visiems, tiek fašistams, tiek socialistams.

LIETUVYBĖS AUKLĖJIMO PRIEMONĖS IŠEIVIJOJE

Lietuvybė vargo kiaurus šimtmečius, svetimų pavergėjų engiama. Bet ji nežuvo. Tautybės diegelis smilko ir susilaukęs pirmosios progos, atkiuto ir išleido naujas atžalas. Visa tai įvyko pasidėkavojant lietuvei motinai, kuri šiaudinėj pastogėj gludėdama, nedavė lietuvybės dvasiai užgesti.

Lietuvės motinos tautybės dvasioje išauklėtos dukterys atvykę į šią šalį ir radę lengvesnes gyvenimo sąlygas, auklėjo savo sunus ir dukteris, toje pačioje dvasioje, kokioje jas buvo išauklėję jų motinos. Dėl to šiandien išeivijoje turime tai, kad Lietuvai tolimoje šalyje gimę ir augę lietuviai, savo motinų išauklėti lietuviškoje dvasioje, yra ne menkesniais dvasioje lietuviais už tuos, kurie gimę ir augę pačioje Lietuvoje.

Bet pasikeitė laikas. Ateivybei privėrus savo vartus ir iš Lietuvos naujiems lietuviams neatkeliaujant, teko lietuvybei išeivijoj laikytis pačiai savo jėgomis. Dabar pamatėme, kad tam tikslui reikalingos jėgos umai silpnėja. Ateivių motinų išauklėtos dukterys dar savo tėvų tautybėje buvo stipresnės, bet jų dukterys ir sunus, augdami kitokiose sąlygose, lietuvybei virsta svetimi. Taikydamiesi vietinėms gyvenimo sąlygoms, jie ne tik kalba svetima kalba ir naudojasi svetimais papročiais, bet ir dvasioje jie darosi lietuvybei jau svetimi.

Aišku, kad kitaip buti negali. Pats gyvenimas tarp svetimųjų ir suaugusius dvasioje kiek pakeičia. Čiagi lietuvių vaikai nuo pat kudikystės gyvendami svetimą gyvenimą, negali buti išimtim. Nuo pat kudikystės dabartiniais laikais vaikus auklėja jau ne tiek jų motinos, kiek mokykla. Mokykla į jų sielą skiepija dvasią ne tos tautybės, kuriai jų tėvai ar seneliai priklausė. Tokiu budu jaunoji lietuvių karta išeivijoj auklėjasi jau lietuvybei svetimoj dvasioj. Dar dešimts ar penkiolika metų ir lietuviškai kalbantį lietuvį išeivijoj rasti bus retenybė. (? V. Red.)

Mes, kurie tai sekame ir matome, dabar imamės įvairių priemonių, norėdami lietuvybę išlaikyt ilgesniam laikui. Senieji ateiviai, kurie per metų eiles išeivijoj sunkiai dirbo, kurdami Naują Lietuvą, kasdien mažėja, jų eilės retėja. Skubiname dabar ruošti išeivijoj gimusį lietuvių jaunimą, lietuvių tautybės gaivinimui atcityje. Rengiame jaunuolius, kad jais galėtume papildyti eiles senųjų lietuvybės darbininkų, kasdien buriais keliaujančių į kapus. Taigi į jų vietą rengiame išeivijoj gimusius jaunuolius. Steigiame mokyklas ir jose jaunuolius mokome lietuvių rašto, lietuvių kalbos, lietuvių dainos ir muzikos. Optimistai į tai žiurėdami, džiugauja, kad lietuvybė išeivijoj niekados nežus. Ačiu jiems už raminančią viltį.

Bet šitas jaunuolių ruošimas musų tautybės ateičiai yra tik techniškas. Jis reiškia tik spalvuotą papuošalą, kuris individualą pridengia tik iš lauko pusės. O to neužtenka. Reikia dar ir dvasiškos priemonės. Jaunuolis apkaišytas lietuvių daina ir muzika, kalba ir raštu, turi ir turės širdyje, savo sieloje, prisirišimą prie lietuvybės. Lietuvybės ateičiai nieko nežada jaunuolis, neturėdamas savo sieloj įdiegtos tautybei meilės. O turėti jos negali, nes kokią įgyja kudikystės dienose, motinos ar lietuvių mokyklos globoje budamas, tai ją išdildo vėlesnių dienų svetima mokykla.

Šių laikų jaunimas visą savo augimo ir brendimo amžių daugiausia praleidžia mokykloje. Ir lietuvių jaunimo dauguma, baigus žemesnes mokyklas, eina į aukštesnes, kuriose lietuvybės nė šešėlio. Iš jų išėję jaunuoliai darosi lietuvybei tikrai svetimi. Lietuvių sunus ir dukterys tose mokyklose išauga visa tai, ką pavelądėjo iš savo tėvų ir senelių ir lietuvių mokyklos globoje budami. Ypač svarbu atsiminti, kad lietuvybei svetimomis virsta lietuvių dukterys, kurios ateityje bus motinos. Lietuvybei budamos svetimos, auklės ateinančią kartą dar svetimesne. Taigi jose gludi musų ateitis. Toks likimas tautybės žvilgsniu yra ne tik pas mus, lietuvius, bet ir pas visas ateivių tautas, kad ir anksčiau kulturoje pakilusias.

Tik tarp musų ir kitų kai kurių tautų skirtumas tas, kad kai mes save pavedame pačiam likimui, tai kitataučiai su likimu kovoja už savo ateitį. Jie turi aukštesnes mokyklas, kurioms atiduoda savo vėlesnio amžiaus vaikus, kad jie ten auklėtųsi savo tėvų ir senelių tautybės dvasioje. Pavyzdžiui, toki izraelitai, kurie iš amžių neturi savo žemės, neturi savo kalbos, religijoj susiskaldę, išsiblaškę visuose pasaulio kampuose, vieni su kitais nesusikalba, o betgi dvasioje jie yra visi tie patys izraelitai ir toki bus visada, nes juos tam tikslui auklėja mokykla, pačiame augimo ir brendimo amžiuje. Izraelitams panaši ir airių tauta. Panašiai su vokiečiais ir kitų tautų ateiviais. Jaunoji jų karta kad ir nekalba savo tėvų kalba, kalba angliškai, bet dvasioje jie yra tie patys tautiečiai, kaip ir jų tėvai ar seneliai buvę.

Ir pas mus tokia priemonė turėtų įsigyventi. Tiesa, mes nėsame taip turtingi, neturime tokių filantropų, kurie savo turtu steigtų ir išlaikytų įstaigas, mokyklas. Bet turime Šv. Kazimiero seserų vienuolių vedamą akademiją Chicagoje; tos akademijos skyrius taip pat Pennsylvanijos valstybėj Newton miestelyje. Nors šita lietuvybės įstaiga, dėl finansinių trukumų nėra dar stipriai įsigyvenusi, bet lietuvybei pasitarnavusi jau nemenkai. Čia einančios aukštesnį mokslą lietuvių dukterys turi gražios progos pamilti lietuvybę, kurios meilę ir prisirišimą jai parodė jau daug kartų. Ir Lietuvos valdžia tai labai įvertino. Šv. Kazimiero seserų vedamos įstaigos auklėtinės savo tėvų kalbos grynumu, lietuvių raštu, lietuvių daina ir lietuvių muzika ne kartą jau džiugino daugelį lietuvių tautiečių, kurie turėjo progos pasigėrėti ir pasigrožėti tomis jaunomis auklėtinėmis, kurios musų ateičiai čia, išeivijoj, daug žada ne tik techniškų, bet ir dvasišku žvilgsniu.

Šv. Kazimiero seserų akademijoj auklėtinės toje įstaigoje praleidžia savo svarbųjį augimo ir brendimo amžių. Čia jos išmokusios lietuvių tautiškos technikos, iš jos išeidamos, išsineša ir tautiškos dvasios.

KAS TAS PANAIT ISTRATI?

Andai iš Bukaresto atėjo žinia, kad mirė garsus rumunų, prancuzų kalba rašęs, rašytojas Panait Istrati. Šis klajojantis nenuorama rumunas pokariniais, ekspresionizmo laikais, buvo nepaprastai išgarsėjęs visoje Europoje. Daug kas negalėjo išaiškinti jo pagarsėjimo priežasties. Budamas rumunas, atsibastė iki Prancuzijos ir čia padarė karjerą.

Panait Istrati gimęs 1884 metais ir gimęs vargą vargti. Kilęs iš žemiausio gyventojų sluoksnio, nes jo motina buvo skalbėja, o oficiališko tėvo visiškai neturėjo. Penkiolika savo gyvenimo pirmųjų metų Istrati praleido Dunojaus pakrantėse (Brailove). Bet budamas judrus ir neramaus budo, nevargo ir nealko vietoje, bevelijęs alkdamas geriau pasibastyti po nederlingą kraštą.

Tas nepaprastas skurdas, kurį teko jam, jo draugams ir šimtams tukstančių rumunų valstiečių kęsti nuo rumunų dvarponių, puikiai atvaizduotas jo romane "Baragano dagynas" (Borutos vertimas). Šiame pusiau liriškame, pusiau tragiškame kuriny Istrati parodo visas socialines skriaudas, kurias to meto rumunų išrinktieji darė savo krašto didžiunai.

Šiuo romanu nepaprastai susižavėjo ir bolševikai, juo labiau, kad ir pats Panait Istrati, gyvendamas Prancuzijoj buvo romantizmu persisunkęs bolševikas, Romain Rolando tipo.

Iš tikrųjų tiek iškentus ir išsibasčius, kiek Istrati iškentė, lengva ir bolševiku pasidaryti, ypač kai savo tėvynėje teisybės nerandamą. Iš kitos pusės bolševikams labai imponavo Istrati kilmė ir praeitis.

Savo jaunystėj Istrati buvo visokių darbų darbininku ir profesijų atžvilgiu jokiu budu neužsileido Maksimui Gorkiui. Apie tai jis pats rašo savo romane "Kira Kirolina" (Cvirkos vertimas). Bet nė prie vieno darbo jis negalėjo ilgesnio laiko išbuti, nes jį traukė klajojimo ir ieškojimo dvasia. Apie tuos klajojimus jis rašo savo romane "Mano klajojimai." Jo buta Egipte, Mažojoj Azijoj, Graikijoj, Italijoj, Šveicarijoj, Prancuzijoj ir pagaliau, kaip komunistas, nuvyko pažiurėti Sovietų Rusijos.

Sugrįžęs iš Sovietų Rusijos Panait Istrati parašė bent dvi brošiuras apie Sovietų Rusiją, kur jis smarkiai iškritikavo komunistų tvarką.

Žinoma, komunistai tuoj jį apšaukė renegatu ir pašalino iš komunistų partijos. Bet ir pats Istrati žengė toliau. Kaip karšto budo ir nuolatinis ieškotojas, Istrati metėsi į kitą kraštutinumą. Jis grįžo į Rumuniją, čia buvo labai maloniai priimtas ir paskutiniu laiku, sako, buvo įsirašęs net į rumunų fašistų partiją "geležinę gvardiją."

Toks yra Panait Istrati politinis kelias. Nežinia, kur jis butų dar nuėjęs, jei butų toliau gyvenęs, bet savo budu budamas labai panašus į italą Giovani Papini, galimas daiktas, butų persimetęs į mistiką. Bet apie tai neverta spėlioti.

Prancuzams Istrati veikalai užimponavo jo nepaprastu šviežumu, temų naujumu ir liriškumu. Be to, veikaluose vaizduojamas skurdas, paprastas ir vis dėlto traukiančiai pavaizduotas gyvenimas, masinte masino į rutiną įaugusį prancuzų ir apskritai Europos skaitytoją. Ypač tuo metu, kai imtasi kratytis futurizmo ir ekspresionizmo. Taigi čia ir buvo Istrati kurinių pasisekimo priežastis.

Jo kurinių jautrumas ir liriškumas ("Neransula," Cvirkos vertimas) nuostabiai žavėjo ir jaudino surambėjančius biurgerius.

Istrati, nors ir tardamasis esąs revoliucijonierius, niekur tos revoliucijos nekėlė taip, kad ji butų bent šiek prasminga. Jis daugiau buvo panašus į maištininką, kuris nori atkeršyti arba daugių daugiausia neklausyti, bet be jokios sistemos ir krypties. Jo kurinių pasąmonėje visur galima rasti gėrio troškimą, kad tas gėris ateitų kažin kaip savaime, o ne per kovą. Galbut daugiausia revoliucingumo Istrati parodė savo trumpame romane "Haidukai" (Haidukų sukilimas).

Kad ir iš vargingų sluoksnių išėjęs, Istrati gana netikėtai pasidarė garsiu, susikrovė nemaža pinigo ir, žinoma, tada jam tos "dvokiančios apačios" nebe taip į akis krito. Todėl šis rašytojas negalės buti įrašytas į tų didelių žmonių puslapius, kurie visą amžių stengėsi "liaudžiai saulę ant pečių parnešti." J. Šimkus.

Nors išeivijoj gimusios ir augusios jos, liekasi lietuvės tikra žodžio prasme. Galbut likimo bus lemta joms susimaišyti su kitataučiais. Bet išauklėtos jos lietuviškoje tautiškoje dvasioje, turėdamos lietuvišką sielą, auklės ir savo vaikelius toje pačioje dvasioje, kurią joms įkvėpė lietuvių mokykla. Jų vaikai galbut jau lietuviškai nekalbės, bet tai bus svetimkalbiai lietuviai, kaip šiandien yra svetimkalbiai airiai, vokiečiai, izraelitai ir kiti.

Dėl to verta į tai atsižvelgti visiems tiems, kuriems rupi lietuvių tautybės likimas išeivijoje. Jeigu šiandien Anglijoj yra lietuvybei nuoširdus lietuviai kalbantys tik angliškai; jeigu Argentinoj ir Brazilijoj yra gerų lietuvių kalbančių tik ispaniškai ir portugališkai, tai kodėl negalėtų Jungtinėse Valstybėse buti gerų lietuvių, kalbančių tik angliškai? Jeigu techniškai lietuvybei išlaikyti sąlygos neleidžia, tai svarbu išlaikyti bent dvasišką lietuvybę. Jeigu lietuviai savo dukteris leidžia į aukštesnį mokslą, kitataučių įstaigas ir dažnai iš to niekam naudos nebuna, tai kodėl nebutų galima leisti į mokslą į lietuvišką įstaigą, iš kurios gali buti nauda lietuvybei?

Butų gerai, kad tie lietuviai, kurie rengia savo dukteris į aukštesnį mokslą, pagalvotų apie to mokslo naudą ir lietuvybei ir tuo reikalu susižinotų su Šv. Kazimiero seserų kongregacija: St. Cassimir Academy, 2601 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. arba: Villa Joseph Marie Academy, Holland Rd., Newton, Pa.

Kai kurie sakys, kad šita lietuvių įstaiga — religiška pastogė ir dėl to ja naudotis lietuviams nepatogu. Bet religiška pastoge baidytis niekam nereikia. Religija yra davus ir šiandien duoda tautoms daug sveiko peno. Be to, jeigu Šv. Kazimiero seserų kongregacijos akademijos nesibaido žydai ir protestonai ir į ją leidžia savo dukteris, tai lietuviams, kurių dauguma katalikai, ypač nereikia nusigąsti.

J. J. Bačiumas.

KOKI LAIKRAŠČIAI BUVO PRIEŠ 100 METŲ

Arizonos mieste prieš šimtą metų buvo pradėtas leisti **Arizona Kickers** laikraštis, kurį savo laiku yra redagavęs garsusis anglų — amerikonų rašytojas jumoristas Mark Twain. Viename savo numeryje Arizona Kickers iškėlė šitokį santykių kolegiškumą:

Iš tam tikrų sluoksnių apie kuriuos smulkiau tuo tarpu dar nenorime išsireikšti, buvo mums pasiulyta 26 doleriai ir statinė acto, jei mes parašysime biografiją ano žmogaus, kuris gyvena septyni namai nuo musų ir pradėjo leisti dienraštį musų nepalyginamam Kickeriui konkuruoti.

Nors mes labai gerai žinome, kad šitas žmogus yra bigamistas (kelių žmonų turėtojas), arkliavagis, padegėjas ir pabėgęs kalinys, pareiškiame savo nuomonę, kad tai paskelbti neapsimoka, nes mes žinome, kuo šiaip kolegai galime buti skolingi. Tarp Vakarų redaktorių ir be to labai daug drabstomasi purvais. Atrodo, kad džentelmenai bus užmiršę, kuo jie yra skolingi savo padėčiai. Jei pavyzdžiui, kuris nors musų gydytojas per apsileidimą arba nežinojimą numarina savo pacientą, tai jo kolegos yra visados pasiruošę jį išteisinti; bet tegu musų kuris redaktorių išvyksta į poilsio kelionę, tai visi jo kolegos stengiasi jį į kalėjimą įkišti. Taip neturi buti. Broliškumo dvasia turi sustiprėti, profesijos pasididžiavimos padidėti. Ir dėl to mes dar kartą klausiame: nors mes tikrai įsitikinę, kad šitas plikakaktis, kreivakojis, kreivaakis idijotas, kuris vadinasi redaktorium turėtų buti į kalėjimą įkištas; bet jo **curiosum victualis** (tegu vadinasi ir **curriculum vitae,** t. y. jo gyvenimo aprašymas, vis dėlto neskelbsim, nes mums kolegiškumas yra aukščiausias dalykas. Mes nesiduosime paperkami, ir anas gundytojas tuos 26 dolerius ir statinę slyvų acto gali sau pasilaikyti."

PASAULIO LIETUVIŲ VEIKĖJŲ ALBUMAS

Pereitais metais iš Lietuvos į Pabaltijo valstybes buvo išvykęs jaunimo organizacijų narys O. Vėjelis. Ten jis susipažino su viso Pabaltijo ir Skandinavų gyvenimu, aplankė ir gavo parašus bei fotografijas lietuvių veikėjų. Panašiu tikslu jis netrukus keliaus ir į Jungtines Amerikos Valstybes. Ten jis aplankys lietuvių kolonijas, surinks parašus (autografus) ir fotografijas visų Amerikos lietuvių veikėjų. Po to grįš į Lietuvą ir čia sudarys viso pasaulio lietuvių veikėjų albumą, kuris bus padėtas Vytauto Didžiojo muziejuje, Dariaus ir Girėno skyriuje. Tai bus pirmas tos rūšies albumas Lietuvoje. O. Vėjelis savo kelionės įspudžius bei patyrimus žada rašyti Lietuvos laikraščiuose. Tsb.

UKININKŲ SAVAITĖ

Balandžio pabaigoje ir gegužės pradžioje Lietuvoje buvo surengta ukininkų savaitė. Per ją Kaune buvo įvairiausių žemės ukio organizacijų metiniai susirinkimai ir naujųjų žemės ukio rumų suvažiavimas. Šiemet ukininkų savaitė praėjo dideliu gyvumu. Tsb.

TARKA

ORDINŲ KAVALIERIAI IR ŠVENTIEJI

Šiomis dienomis Romoje popiežius pakėlė į šventuosius du britus, o Brooklyne generalinis konsulas pakėlė į Gedimino kavalierius net tris lietuvius. Valio! Pralenkėme Romą!

Įšventinant į šventuosius daromas formalus teismas: aukštieji bažnyčios viršininkai išdėsto kandidato nuopelnus, už kuriuos priklauso tikra vieta danguje. Kad toks teismas nebutų vienpusiškas, bažnyčia paskiria vieną dvasininką reikšti pasipriešinimus, užginčijimus ir nepripažinimus prieš visus teismui įteiktus kandidato nuopelnus. Tokį protestuojantį dvasininką lotyniškai vadina "Advocatus Diaboli," kas musų civilizuotoje kalboje reiškia velnio advokatą.

Įteikiant ordiną kavalieriui Ambraziejui, Advocatus Diaboli pareigas ėjo kunigas Milukas. Pralaimėjo. Dėblos reikalai dabar pašliję pasauly.

Dabar rengiamos kitos ordino įteikimo iškilmės, apie kurias savaitraštis Tėvynė rašo:

"Šiemet sukanka kap. Petro Jurgėlos literatinio darbo 20 metų ir šias sukaktuves jis apvainikavo svarbiu istorinės reikšmės kuriniu "Sparnuoti Lietuviai Darius ir Girėnas." Įvertindama jo darbus ir nuopelnus lietuvių tautai, Lietuvos vyriausybė apdovanojo kap. Jurgėlą D. L. K. Gedimino ordinu."

Kad Jurgėlai niekas nepavydi dar vieno ar daugiau ordinų (jo atvaizde matome, kad jis jau turi keletą), tai abejojimo buti negali. Mes nepavydus. Įdomu tik žinoti, kiek ir kokių literatinių kurinių jis per 20 metų pagamino. Juk jei butų parašęs bent po pusę veikalo per metus, tai jų turėtų buti jau dešimts. Ar kas juos matė, ar skaitė? Mes tik žinome, kad jis išvertė į lietuvių kalbą angliską veikalą "Dieve, pasigailėk musų!" bet ir tai išvertė ne vienas, tik su savo broliu. O jau kai dėl knygos "Sparnuoti Lietuviai," kuria, anot Tėvynės, Jurgėla apvainikavo savo literatinį darbą, — tad jei vadinama literaturos šedevru įvairių laikraščių, skelbimų ir privačių laiškų rinkinį, tai ką jau besakyti apie Maironio, Vienuolio, Krėvės, Putino, ar Vaižganto veikalus, už kuriuos nė vienas iš jų ordinų negavo?

Jurgėla dar jaunas žmogus. Jei jam rengiamos literatinio darbo 20 metų sukaktuvės, tai turbut įskaitomas ir tas laikas, kai jis mokykloje pradėjo literas rašyti — literinį darbą dirbti.

Tuo pat laiku įšventinamas į Gedimino ordino kavalierius ir kompozitorius J. Žilevičius. Bet prieš jo nuopelnus ne tik velnio advokatas, bet ir pats Liuciperis jokio protesto reikšti negali. Nėra nei vieno dainininko, nei pianisto, kuris nežinotų J. Žilevičiaus muzikos kurinių.

Liudna tik, kad, turbut, Amerikos lietuviai daugiau ordinų jau negaus, nes kandidatų sąrašas išsisėmė nuo A iki Ž: Ambraziejus — Žilevičius.

Advocatus Diaboli.

TARKOS KLEBONO PRASIŽIOJIMAS

Vilniškiukas dar "beibė," dovanokit jam...

Zakristijono Vaikas rašė laišką, kad Kaziukui Vilniškiukui savo kleboniška lazda įkrėsčiau į sėdynę. Kad nevaįyvą vaiką reikia sudrausti, tai tas tiesa, bet čia yra kitoks "keisas" ir todėl, gerbiamieji, turėkit kantrybės, nes kai kurie iš Kaziuko turi smagumo. Jis, matote, kaip kudikis, atsisėdęs ir nusitvėręs savo kojos pirštą kanda. Šieėi žiuri, juokiasi ir ploja, kad Vilniškiuko abu galai sueina... Kaziuko bosai seniai pageidavo sau skaliko. Jie pamatė, kad Kaziuką ant bile ko galima užsiundyti ir užtai suplanavo jį padaryti "redaktorium." Kaziukas už tokį činą pasižadėjo ne tik bile ką aploti, bet ir į užkulnį įkąsti... Kurgi ne! Kaziuko sapnai pildosi. Jis Lietuvoje kiaules ganydamas tokius sapnus dažnai sapnuodavo... Vietoj kiaulėms per susirietusią uodegą botagu kapoti — buti "redaktorium..." Jis dabar jaučiasi tokiu didelių, tarsi tas vaikutis tėvo kepurę užsidėjęs... Nors visas paskęsta kepurėj, bet didžiuojasi: "žiurėkit, aš jau vyras!" Jo dabar galvelėj tikra revoliucija. Jis dabar bijosi, kad lapais prikištą galvelę kartais vėjas neišpustytų... Kartą vėjelis pustelėjo, Vilniškutis kapt sau už galvos.

— Kas tau, — sako kaimynas, — vėjas kepurę nori nunešt?

— Kepurė tai niekis, — sako Kaziukas. — Aš maniau, kad mano galvą vėjas jau nešа!...

Jo galvelėj pripustyti lapai jau visai blaškosi. Jis savo "pamoksle" piktinasi, kad A. Kundrotai buvo surengtas jubiliejinis parengimas be jo atsiklausimo. Parengimas buvo geg. 5 d. Tos savaitės Kaziukas savo "laikrašty" porina, kad parengimas buvo geg. 12 d. O gegužės 12 d. ir pas Kaziukas dar nebuvo sulaukęs! Maišosi tam vaikėzui, — viskas maišosi!... "Redaktorystė," nekrikštytas aeroplanas, "šermukšninė" ir kitoki "unarai" Kaziuko galvelę taip įkaitino, kad nei Ginkaus ice creamas nepajėgia atvėdinti...

O kad jį iš jo "redaktorystės" valdyba rengiasi išspirti, tai Tarkos Klebonas iš to nieko sau nedaro. Jau seniai jiems taip reikėjo padaryti. Kai Kaziukas darbo neteks, mes tiek jo apgailestausime, kaip mirusio Pilsuskio.

Tarkos Klebonas.

IR TADA NEPATIKĖTŲ

Jis: Jonas gali buti laimingas, kad tavęs nevedė.

Ji: Kaip tai?

Jis: Jei jis tris dienas ir tris naktis nepareitų namo, niekados tu nepatikėtum, kad jį prarijo banginis.

Mėsenisis žurnalas JAUNOJI LIETUVA parduodama Vienybėje po 15 centų.

ORGANIZUOJAMA ANGLIJOS PABALTIJO VALSTYBIŲ DRAUGIJA

LONDON. — Anglijoje grupė žmonių imasi inicijatyvos sukurti Anglijos ir Pabaltijos valstybių draugiją, kurios tiesioginis tikslas butų: tarpusavė informacija prekybos reikalais, spręsti komercinius ginčus ir t. t. Draugijos buveinė butų Londone ir pirmininkas anglas, o trys vicepirmininkai butų po vieną iš visų trijų Pabaltijo valstybių.

SU KLAIPĖDOS SEIMELIU NESUTARIAMA

KLAIPĖDA (Tsb). — Klaipėdos krašto direktorijos pirmininkas gegužės pradžioje kreipėsi raštu į einantį seimelio pirmininko pareigas Hilpertą, siulydamas daugumos partijoms tris vietas iš penkių Klaipėdos krašto direktorijoje. Bet seimelio daugumos partijos tą pasiulymą atmetė. Iš to matyti, kad Klaipėdos vokietininkai tyčia vengia bendradarbiavimo Klaipėdos krašte ir kelia visokį nepagrįstą triukšmą.

Siulo Klaipėdoje pastatyti paminklą Dariui-Girėnui

KLAIPĖDA. — Lietuvos Keleivio viename diskusiniame straipsnyje keliamas klausimas Klaipėdoje pastatyti paminklą Dariui ir Girėnui. Darius suristas su Klaipėdos istorija. Jis kovojo už Klaipėdos krašto laisvę. Straipsnyje keliama mintis, bendrai Klaipėdoje statyti komiteto numatytą paminklą, nes kaip Kaunas, taip ir Klaipėda tokiam paminklui atitinka. Bet negalėdamas šio klausimo lengvai išspręsti, straipsnio rašėjas siulo Klaipėdoje artimoje ateityje statomą radio stotį pavadinti erdvių didvyrių vardu.

LIETUVOS UŽSIENIO ATSTOVŲ PASITARIMAS

KAUNAS. — Gegužės pradžioje į Kauną buvo suvažiavę Lietuvos nepaprasti pasiuntiniai ir įgalioti ministeriai užsieniuose: dr. Šaulys iš Berlyno, P. Klimas iš Paryžiaus, J. Baltrušaitis iš Maskvos ir E. Turauskas iš Prahos. Suvažiavę ministeriai, pirmininkaujant užsienių reikalų ministeriui St. Lozoraičiui, aptarė daugelį Lietuvos užsienių politikos klausimų.

MIŠKŲ BRIEDŽIAI

Miškų departamento žiniomis, Didž. Lietuvos briedžiai gyvena tik devyniose miškų urėdijose. 1932 m., suskaičius pirmą kartą briedžius Didž. Lietuvoje, buvo jų rasta 124. Šiemet vėl buvo suskaityti briedžiai ir jų rasta 156. Klaipėdos krašte yra irgi apie tiek pat.

Šiemet Baisogalos miškų urėdijoje surasta 5 briedžiai, Biržų — 10, Joniškio — 20, Jurbarko — 7, Kaišedorių — 12, Kauno — 7, Kuršėnų — 3, Pakruojaus — 6 ir Žalgirio — 86. Briedžių skaičius Lietuvos miškuose, nors ir labai lėtai, bet didėja. Paskutiniųjų trijų metų laikotarpyje padidėdavo vidutiniškai 10 briedžių per metus. **Tsb.**

Rytų Lietuvai tirti institutas

VILNIUS. — Lenkų laikraščiai rašo, kad Lietuvoj veikianti Vilniui Vaduoti Sąjunga, ryšium su savo 10 metų veikimo sukaktuvėmis, esanti nutarusi įsteigti Rytų Lietuvai tirti institutą. To instituto sumanytojas esąs prof. Z. Žemaitis. Institutui organizuoti sudarytas komitetas, į kurį įeina: VVS pirmininkas, kultūros departamento direktorius A. Juška, sąjungos centro komiteto narys Kubilius, prof. Z. Žemaitis, prof. K. Pakštas ir prof. S. Kolupaila.

Ant laivų kelio per Atlantiką, ties Newfoundlandu pastebėta net 45 ledų kalnai.

JUNIPER 5-0259
RALPH KRUCH
FOTOGRAFAS
65-23 GRAND AVENUE
MASPETH, N. Y.

NOTARY PUBLIC
Telefonas: STagg 2-5043
MATTHEW P. BALLAS
(BIELIAUSKAS)
Laisniuotas Graborius
660 Grand Street
BROOKLYN, N. Y.

A. RADZEVIČIUS
GRABORIUS
(Undertaker)
Tel.: Stagg 2-4409

402 Metropolitan Avenue
netoli Marcy Ave., Brooklyn, N. Y.
Parsamdau Dailius Automobilius Vestuvėms, Krikštynoms ir Visokiems Pokyliams

SHALIN'S FUNERAL HOME
BRONIUS ŠALINSKAS. Lietuvis Graborius ir Balzamuotojas
ŠARVOJIMUI KOPLYČIĄ DUODAME DYKAI
Palaidojimo kaštai priklauso nuo šeimos išgalės ir noro. Musų patarnavimas užuojauta ir prielankumas yra visiems lygus, be atsižvelgimo į kaštus. Neatsižvelgiant į toluma, laike šermenų, mirusio šeimos nariams teikiamas susisiekimas automobiliais nemokamai. Patarnavimas greitas, mandagus ir visais atžvilgiais moderniškas. Samdo automobilius visokiems reikalams. Koplyčia moderniškai įrengta; prie koplyčos yra ir poilsio kambariai.
PILNOS LAIDOTUVĖS NUO $150. IR BRANGYN
BRONIAUS ŠALINSKO LAIDOJIMO BIURAS
84-02 Jamaica Ave., Woodhaven, L. I.
(Prie Forest P'kway Sta.) Tel. Virginia 7-4499

Telefonas: Evergreen 7-7770
PAUL GUSTAS
LIETUVIS GRABORIUS
Senai dirbąs graborystės profesijoje ir Brooklyno apielinkėj plačiai žinomas. Tik dabar atidarė savo ofisą ir patarnauja balsamavimu ir palaidojimu mirusių.
Veltui chapel šermenims
Parsamdo automobilius šermenims, vestuvėms, krikštynoms ir kitokioms parėms
Šaukite dieną ar naktį
423 Metropolitan Ave
Brooklyn, N. Y.

Tel. Stagg 2-0783 NOTARY
Night Tel. Juniper 5-4912 PUBLIC
Juozas Levanda
(LEVANDAUSKAS)
GRABORIUS
Patarnauju visiems be skirtumo. Parsamdau automobilius kiekvienam reikale: vestuvėms, krikštynoms ir šiaip pasivažinėjimams. Kainos žemos.
Ateikite ir Persitikrinkite
107 Union Avenue, Brooklyn, N. Y.

VYRAI IR MOTERYS LIGONIAI

Chroniškos ligos sekmingai gydomos naujausiu moksliš ku budu. Kraujo, odos ir nervų ligos, nusilpimas, inkstai. kataras ir chroniški vidurių skauduliai, odos išbėrimai, vidurių ir žarnų ligos: didžiosios žarnos hemorrhoid, neuritis, chroniškas reumatizmas, sciatica, nosies, gerklės ir plaučių ligos ir kitos vyrų ir moterų ligos gydomos. Jei sergat ir ne žinot kas jums kenkia užeikite privatiškai konsultacijai.
Tiriam kraują, bandymai labatoratorijose, X — spinduliai
SERUM IR VACCINE ĮSKIEPIJIMAI
MOKESČIAI MAŽI
TYRIMAI IR PATARIMAI DYKAI
MES KALBAME LIETUVIŠKAI
DR. L. ZINS
(įsteigta suvirš 25 metai)
110 EAST 16-th STREET, New York, N. Y.
Tarp 4-th Ave. ir Irving Place.
Valandos: Nuo 9 v. ryto iki 8 v. vak.
Sekmadieniais: nuo 9 v. ryto iki 3 p.p.

SCHOLES BAKING, INC
GERIAUSIA LIETUVIŠKA DUONA
Del veseilių, krikštynų ir Birth Day. Priimam įvairius užsakymus ir pristatom sulig adreso į namus ar krautuves
V. ir M. LUKOŠEVIČIAI,
SAVININKAI
168 Manhattan Ave., Brooklyn, N. Y.
Cor. Scholes Street
Phone: EVergreen 8-9538

VIENYBĖS PIKNIKAS
Klasčiaus Parke
Maspeth, N. Y.
1935 LIEPOS-JULY 28
KALBOSV, ŠOKIAI, DAINOS, KITOKI PASILINKSMINIMAI
BILIETAS 40 CENTŲ.

AVIACIJOS DIENA, KURIOJE DALYVAUJA LEITENANTAS VAITKUS

Kaip jau buvo pranešta, gegužės 30 dieną Dexter parke bus didelė aviacijos pramoga, kurioje dalyvaus Lituanicos Antrosios vairuotojas leitenantas Vaitkus. Pramoga prasidės tuojau po pietų. Bus taip pat įvairi programa. Kalbės generalinis konsulas P. Žadeikis, dr. Petrika, SLA sekretorius Vinikas, Tėvynės red. Vitaitis, Vienybės red. Tysliava, Naujienų red. Grigaitis ir k.

Leitenantas Vaitkus su Lituanica II jau atskridęs į New Yorką. Tai nėra abejonės, kad jis dalyvaus šioje aviacijos pramogoje, į kurią publika susirinks atsisveikinti lakuną, pasiruošusį išlėkti į Lietuvą.

VIENYBĖS DIDŽIOJI PRAMOGA — MOTERIES TEISMAS

Šeštadienio vakare (geg. 25 d.), Vainausko salėje, 38 Bogart St., Brooklyne, bus pirmukart šios rušies pramoga — MOTERIES TEISMAS. Už didelius nusikaltimus visuomenei iškelta moterei byla, kurioje prokuroras reikalauja nubausti moterį sunkiems darbams po vyro priežiura visam amžiui! Kaltins teisininkas Antanas Vainauskas.

Moteries gynėjais bus žymieji musų advokatai ir visuomenės veikėjai. Pašaukta visa eilė liudininkų, kurie daug žino apie moteries nusikaltimus. Gynėjai atsives liudininkus, įrodančius moteries nekaltumą. Jei atsiras publikoje liudininkų, galinčių liudyti už moterį, ar prieš ją, — jų parodymai bus teisme išklausyti.

Į šį teismą kviečiama visa publika, ypač suaugusioji publika, nes čia bus gvildenamas rimtas ir svarbus musų gyvenimo klausimas — moteries klausimas, kuriame bus paliečiama musų visų gyvenimo taip juokingoji, kaip ir graudžioji ir tragingoji pusė.

SLA KUOPOS GEGUŽINĖ

East White Plains, N. Y. — 309 SLA kuopa rengia didelę gegužinę, kuri bus gegužės 26 dieną pirmą val. popiet, Silver Lake parke. Dalyvaus East White Plains Birutės choras. Bus gerai pagaminti užkandžiai ir gero alaus.

Kviečiami visi apylinkės lietuviai. **V. K.**

J. Vaitulionis, D. C.
PIRMAS LIETUVIS
Chiropraktas Gydytojas
331 GRAND STREET
Brooklyn, N. Y.
Valandos: nuo 9 ryto iki 8 val. vak.
Nedėliomis ir šventadieniais
Nuo 10 ryto iki 1 po pietų

MATUSEVIČIAUS RADIO VALANDOS PRAMOGA

Gegužės 30 dieną (Decoration Day), kaip kiekvieną metą Lietuvių Radio Valandos žmonės, kurių priešaky — Vincas Matusevičius, taip ir šiemet rengia didelę pramogą. Kaip žinoma, Matusevičiaus vadovaujama Radio Valanda turi net keletą lietuvių kalbos mokyklų, tai jų mokytojai ir auklėtojai ir ruošia šią tradicinę pramogą. Pramogos programa, kaip tenka girdėti, bus labai įvairi.

LIETUVIŠKŲ MOKYKLŲ DARBO PABAIGA

Matusevičiaus suorganizuotų lietuviškų mokyklėlių mokslo metai baigsis gegužės 30 d. Ta proga surengtas didelis piknikas Klasčiaus parke, Maspethe, kur mokiniai parodys ko jie išmoko ir kaip stiprus jie lietuvybėje. Atsimenant praeitų metų panašias iškilmes, reikia tikėtis, kad šiemetinės mokslo pabaigtuvės bus dar įspudingesnės ir įvairesnės, o visuomenė tinkamai įvertins Matusevičiaus didelius nuopelnus lietuvybei palaikyti, gausiai atsilankydama į šią pramogą.

18,000 ŽMONIŲ KLAUSĖ KUN. COUGHLINO KALBOS

New Yorko Madison Square Gardeno arenoje gegužės 22 d. vakare apie 18,000 žmonių klausė Detroito radio kunigo Coughlino kalbos apie žmonių teises, veteranų bonus ir paskelbto prez. Roosevelto viešųjų darbų darbo apmokėjimą. Coughlinas savo kalboje smerkė prezidento New Deal politiką, veteranų bonų veto ir ypač smulkiai kritikavo vyriausybės paskelbtą planą didiesiems viešiesiems darbams ir valdžios nustatytą darbininkams atlyginimą už darbą prie tų viešųjų darbų. Coughlinas nurodė butiną reikalą mokėti darbininkams "žmoniškas algas."

Kalbėtojas energiškai pabrėžė faktą, kad dabar Amerikoje valstybės turtą kontroliuoja privatiški žmonės ir kliudo visuotinei gerovei. Esą, jei kapitalizmas kliudo žmoniškumui ir teisybei, tai tą kapitalizmą reikia pašalinti.

Aplamai, kun. Coughlino kalba buvo labai įdomi, jaudinanti ir pritaikyta visuomenės norams ir upui. Keliolika kartų kunigui kalbant publika jį pertraukė triukšmingomis ovacijomis.

Pasibaigus kalbai, kunigą iš arenos išlydėjo burys policininkų ir apie 2,000 žmonių. Vėliau arenos raštinėje laikraščių reporteriai paklausė kun. Coughlino ar jis mano mesti kunigavęs ir pereiti į politiką. Į klausimą kunigas Coughlinas atsakė, kad jis dabar esąs kunigas, kunigu ir mirsiąs.

Remkit Lietuvių Dailę
AR NORITE LAIMĖTI LAIVAKORTĘ IN LIETUVA IR ATGAL? TAI ATEIKITE IN
Gegužinę--Pikniką
kurį rengia
LIETUVIŲ DAILĖS-MENO RATELIS
Sekmadienį, Birželio 2 d., 1935
KLASČIAUS KLINTON SODE-PARKE
Betts ir Maspeth Aves., Maspeth. N. Y.
ŠOKIAMS BUS GERAS ORKESTRAS
Sodas Atsidaro 2 val. Po Pietų. Įžanga 50c.
Kitos tautos remia savo dailę, kodel mums neremti savosios?

ORDINŲ ĮTEIKIMO PRAMOGOS

Šio sekmadienio vakare turėsime Gedimino ordino įteikimo dvejas iškilmes. New Yorko viešbutyje Victoria bus įteiktas ordinas kompozitoriui J. Žilevičiui. Čia bus ir koncertas iš jubiliiato muzikos kurinių. Svečiai kviečiami iš anksto įsigyti bankieto bilietus.

Tą pat vakarą bus tokios pat iškilmės ir Klasčiaus salėje, Maspethe. Gedimino ordinas bus įteiktas atsistatydinusiam Lietuvos armijos kapitonui P. Jurgėlai. Be bankieto, čia surengtas viešas balius. Į pramogą kviečiama visa publika. Neįsigijusieji bilietų iš anksto, gaus juos salės kasoje.

JONAS J. KULIS IŠVAŽIUOJA Į NAUJĄJĄ ANGLIJĄ

Vienybės agentas Jonas J. Kulis šiomis dienomis Vienybės reikalais išvažiavo į Naująją Angliją rinkti Vienybei naujų prenumeratų ir šiaip biznio reikalais. Visų vienybiečių prašome jam suteikti reikalingų informacijų apie kolonijas ir teikti jam kooperacijos ir pagelbos Vienybės biznio reikaluose.

AMBRAZIEJUS DĖKOJA UŽ PAGERBIMĄ

Nuoširdžiai dėkoju Brooklyno Lietuvių Vaizbos Butui už suruošimą bankieto įteikiant man Gedimino ordiną p. p. Vainauskų salėje, 38 Bogart St., Brooklyne, ir p. p. Vainauskams už taip gausias ir skanias vaišes. Taip pat dėkoju bankieto vedėjui Pijui Bukšnaičiui už jautrią kalbą, generaliniam konsului P. Žadeikiui už malonius žodžius ir ordino įteikimą, A. B. Strimaičiui, Tėvynės redaktoriui S. E. Vitaičiui, dr. B. K. Venciui, mano jaunų dienų draugui dr. Valukui, dr. Vinikui, V. Daukšiui, kun. A. Milukui ir Vienybės redaktoriui poetui J. Tysliavai už gražias kalbas ir linkėjimus, stygų orkestrui, o ypač panelėms Šertvitaitei ir Mažeikaitei už gražias dainas ir muziką. Dėkoju aš asmeniškai ir savo žmonos Amilijos ir dukrelių Birutės, Albinos ir Genutės vardu.

Jus visus gerbiantis
Juozas Ambraziejus.

DEGTINĖS KONTRABANDA NEW YORKE NEMAŽĖJA

Atlantiko pakraščiai, kaip ir prohibicijos laikais, galima matyti kasdien net po keliolika kontrabandiniinkų laivų, kurie iš užsienio gabena į Ameriką degtinę ir ją čia slaptai įgabena. Apskaičiuota, kad per metus kontrabandininkai įveža į USA už apie 400 mil. dol. degtinės. Esą, Amerikos gyventojai per metus išleidžia apie 3,000 milijonus dolerių svaiginantiems gėrimams, o beveik pusę tų pinigų gauna kontrabandininkai.

NAUJA LAIDOJIMŲ ĮSTAIGA

Neseniai atidarė laidojimų įstaigą graborius Barry P. Šalinskas, 84-02 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y. labai gražioje vietoje prie Forest Parkway. Įstaiga gražiai įrengta, ypač puiki moderniška koplyčia. Naujasis graborius teikia mandagaus patarnavimo už labai prieinamas kainas — pradedant nuo $150 už pilnas laidotuves. **J. Krunklis.**

DRAUGIJŲ SĄRYŠIO "CARD PARTY"

Newark, N. J. — Newarko Lietuvių draugijų sąryšis rengia "Card Party." Tai bus gegužės 24 d. 8 val. vak. Lietuvių salėje. Bus užkandžių, kavos ir laimėtojai gaus dovanų. Tik 25 centai įeiti. Todėl visi newarkiečiai bukite ten penktadienį.

P-lės N. Jasiukynaitės paveikslų paroda

Gegužės 25 d. Hotel Irvin atidaroma p-lės N. Jasiukynaitės tapytų aliejiniais dažais paveikslų paroda, kuri užsitęs iki birželio 2 d. Paroda atdara kasdien nuo 10 val. ryto iki 11 val. vakare. Įėjimas nemokamai.

SMULKIOS NEW YORKO ŽINIOS

New Yorko miesto mayoras La Guardia rupinasi išgauti teisės mokėti New Yorko viešųjų darbų darbininkams didesnes algas, negu prezidentas nustatė. Paskelbtuoju įstatymu New Yorke darbininkas gautų apie nuo $9 iki $19 savaitei.

Miesto policija pasiskubino paskelbti, ką ji mano daryti su New Yorko gangsteriais ir raketieriais. Peranksti paskelbtas sumanymas davė įstatymų laužytojams progos pabėgti iš miesto ir pasislėpti nuo New Yorko policijos. Policijos viršininkai dabar apgailestauja.

New Yorkui, sako, stinga ugniagesių. Dabar miesto valdybai pasiulyta tuojau priimt apie 700 naujų ugniagesių.

Tikimasi, kad nuo liepos mėnesio New Yorko gyventojai už elektros šviesą mokės mažiau mokesčių, negu iki šiol mokėjo. Kalbama, kad šviesa atpigs apie 30 nuošimčių.

Tikimasi, kad netrukus prie New Yorko viešųjų darbų bus priimta dar apie 60,000 naujų darbininkų.

St. Patrick bažnyčioje New Yorke buvo iškilmingos mišios mirusiam Lenkijos diktatoriui maršalui Juozui Pilsudskiui pagerbti.

MIRĖ

Joseph Bayer, 60 metų amž., gyv. 31 Cooper St., mirė gegužės 22 d. Laidos geg. 25 d. iš Karalienės Angelų bažnyčios Kalvarijos kapinėse.

Laidotuvių apeigomis rupinasi graborius J. Garšva.

MOT. LAUKUS
Fotografas
214 Bedford Ave., Brooklyn
Telefonas: *Evergreen 8-3540*
Geriausia Studija Brooklyne
Ateikite Persitikrinti

Geriausia Aline Brooklyne
J. TANKAUS
253 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y.
Alus pasirinkimui visada šviežias. Valgiai skanus ir kiek kas nori. Mandagus patarnavimas.
Atdara nuo septynių ryto iki keturių kito ryto.
Šeimininkas labai svetingas. Užeikite persitikrinti.

Pasirendavoja
PASIRRANDAVOJA NAMAS
Šešių kambarių ir maudyne. Visi parankumai. Geroje vietoje. Randa $26.- Į Į. Savininką galima mat yti bile dieną. 262 Penn St., Brooklyn, N. Y. (40-42)

Parsiduoda
PARSIDUODA
Alinė, Restauranas ir 14 pilnai įrengtų kambarių. Viskas geriausiam stovyje. Biznis išdirbtas per ilgus metus. Kas nori įsigyti gerą vietą ir biznį, nepraleiskite progos. Parsiduoda labai pigiai už $2.500.
Dėl informacijų ateikite, rašykite ar telefonuokite:
498 Ferry Str., Newark, N. J.
Phone, Mitchell 2-9356 (41-42)

Thomas Fuel Service
Sav. J. TAMOSIUNAS
parduodame anglis ir koksą geriausios rušies už prieinamą kainą
582 GRAND STREET,
BROOKLYN, N. Y.
Telefonas EVergreen 7-2355

TĖMYKITE!
Persikėliau į naują vietą ir laikau
VALGYKLĄ
Visados švieži ir skanus valgiai. Mandagus patarnavimas. Atidara visados.
Maloniai kviečiu visus atsilankyti ir persitikrinti. Savininkas
S. JANUŠKEVIČIUS
204 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Tel.: Evergreen 8-10251
No. 215 (43)

RESTAURANT BAR & GRILL
Nauja švari ir ruiminga užeiga. Geriausios rušies gėralai, alus dektinė ir importuoti likeriai. Skanus valgimai ir užkandžiai.
Savininkas,
J. ZEIDAT
321 Grand St Brooklyn, N.Y.
prieš Grand Paradise

GRAND PARADISE BALL ROOMS
Įvairioms pramogoms salės
318 GRAND ST., BROOKLYN, N.Y.
Puikios salės, ir ruimai gražiai papuoštos. Tinka Šokiams, susirinkimams, vestuvėms, vakarienėms.
Yra eleveitorius
Tel.: EVergreen 7-1123

Sužinok savo ateitį
Garsioji pasaulio astrologė
Anna Romanova
247 SOUTH 1-ST STR.,
pirmas aukštas
Havemeyer ir Roebling St. tarpe Williamsburg, Brooklyn, N. Y.
Moksliškai atspėja ateitį, teikia reikalingiausių patarimų
Pasimatymui susitart tik telefonu tarp 8—11 rytais ir 3—8 vak.
Telefonas: EVergreen 7-4468

STEAMBOAT TAVERN
Seniausia Great Neck'e užeiga. Alus, vynai, degtinė, skanus valgiai Patarnavimas
J. DAGELIS
139 STEAMBOAT ROAD
GREAT NECK, L. I., N. Y.
Phone, Great Neck 3052

NOTARY PUBLIC
Tel.: NEwtown 9-4464
A. VALANTIEJUS
GRABORIUS. BALSAMUOTOJAS IR ABELNA APDRAUDA
54-41—72nd STREET,
Maspeth, N. Y.

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. J. S MISEVIČIUS
270 Berry Street
VALANDOS
12—2 p. p.
6—8 vak.
Tel. Evergreen 8-8707

DR. JOHN WALUK
161 No. 6th Street
VALANDOS
8—10 ryte
1—2 p. p.
6—8 vak.
Šventadieniais susitarus
Tel. Evergreen 8-9229

DR. ED. W. ŽUKAUSKAS
1114 Foster Avenue
VALANDOS
1—2 p. p.
6—8 vak.
Ir pagal sutartį
Tel. Mansfield 6-8787

DR. JOHN C. PETERS
(PETRAUSKAS)
65-08 Grand Avenue
MASPETH, N. Y.
VALANDOS
1—2 p. p.; 6—8 vak.
Išskiriant Ketvirtadienius ir Sekmadienius
Tel. Juniper 5-4488

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street
VALANDOS
9—12 ryte
1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Evergreen 7-9105

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS
499 Grand Street
9—12 ryte
2—8 vak.
VALANDOS
Penktadieniais uždaryta
Tel. Stagg 2-0706
Namų, Republic 9-3040

NESIGAILĖSITE UŽĖJĘ!
LIETUVIŠKAS RESTORANAS, BARAS IR SALĖ
Gardus, gerai pagaminti valgiai, užkandžiai, alus, degtinė ir kiti gėrimai.
Graži salė šokiams, vestuvėms ir kitokioms pramogoms.
Tai nauja, patogi vieta, kurių savininkai — neseniai atvykę iš Lietuvos lietuviai.
Tikrai nuoširdus lietuviškas patarnavimas
38 BOGART ST., BROOKLYN, N. Y.
Telefonas: EVergreen 8-9777

TEL.: EVERGREEN 8-9770
JUOZAS GARŠVA
—GRABORIUS—
Mano firma gerai atlieka sekančius darbus: išbalsamuoja ir laidoja mirusius ant visokių kapinių. Pagrabus paruošia nuo paprasčiausių iki prakilniausių. Persamdo automobilius laidotuvėms, veselijoms, krikštynoms ir kitiems pasivažinėjimams.
VIRŠUI MINĖTAIS REIKALAIS KREIPKITĖS PAS MANE O BUSIT UŽGANĖDINTI
231 BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y.

REIKALINGI NAMŲ DARBININKAI!
Jei Jus ieškote darbo geruose namuose, kurių šeimininkai gali mokėti tinkamas algas, tai kreipkitės į musų ofisą, kur įsitikinsite kiek gerų progų galime Jums nurodyti.
Kaip populiariškiausias pasauly darbo biuras, mes visuomet galime pasigirti geriausių naminių darbų didžiausiu pasirinkimu. Turtingiausieji gyventojai iš geriausių apylinkių yra musų klientai.
Tukstančiai merginų džiaugiasi per mus gautomis geromis vietomis... džiaugsitės ir Jus musų geru patarnavimu... ir GERA ALGA.
Įsitėmykite: PARINKTOS VIETOS... GERIAUSIOS ŠEIMYNOS... GRAŽI APYLINKĖ... AUKŠČIAUSIOS ALGOS.
NEIMAMA MOKESTIS IŠ MERGINŲ UŽ PRIRODIJIMMĄ VIETŲ SU NAKVYNĖMIS
DAUGELIUI GAUTA VIETOS KASDIEN.. ATSIŠAUKITE KASDIEN.
SUSSER
Darbo == Agentura
GARSIAUSIA PASAULY NAMŲ DARBAMS GAUTI
924 Broadway, cor. Myrtle Ave.
Brooklyn, New York.
Tel: EVergreen 8-6099